

1

10de jaargang nr. 1 jan-feb-maa 2012

Meander

 natuurpunt
Vlaamse Ardennen plus

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

- 3 Beste natuurvrienden
- 4 Vleermuizen in de winter
- 7 Ongezien: brandende bomen
- 8 Over straatliefde en straatgrassen
- 11 Kerkuilen
- 11 Nieuws van Belval
- 12 Brieven uit Warre
- 15 Zeldzame priukzwam in Olsene
- 16 Aanplant bos en houtkanten in Herzele
- 16 Kerkuilenwerkgroep Herzele
- 17 Weekend Hoge Venen en Ourvallei
- 18 Ooievaar teruggemeld
- 20 Overzicht vogelwaarnemingen
- 22 De mediawatcher
- 23 40 jaar uilenwandelingen, nu met sterren
- 24 Herinneringen aan de zomerreis 2011
- 26 Katten in de tuin: wat doe je eraan?
- 29 Rood met witte stippen
- 31 Is er plaats voor de wolf?
- 33 Nieuwe schimmelziekte bedreigt es
- 34 10 jaar in de bres voor natuur!
- 35 Cursus 'uilen en braakballen'
- 36 Dia-avond over IJsland
- 36 Belangrijke datums

COLOFON

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven. Tel: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 24 euro te storten op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoôt, Gampelaerreedreef 67 te 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95; arsene.benooot@skynet.be.

Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus behalve van Zwalmvallei.

Ledenadministratie Zwalmvallei: Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, t: 09/360.09.99, b.magherman@skynet.be.

natuurpunt

Vlaamse Ardennen plus

<http://vlaamseardennenplus.be>

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen plus
• Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be
• Peter Breyné 09/384.73.08 peter.breyné@inbo.be

Website en Flits

dominiek.declerey@gmail.com

Afdelingen

• Deinze Koen Houthoofd 09/328.11.08 koen.houthoofd@ugent.be
• Herzele Herman Van den Broecke 054/50.09.41 herman.vandenbroecke@gmail.com
• Oudenaarde Jean De Lafonteyne 0495/63.25.91 jean.de.lafonteyne@pandora.be
• Ronse Philippe Moreaux 0476/49.24.61 moreaux.philippe@skynet.be

• Schelde-Leie Geert De Sutter de.sutter.geert@telenet.be
• Scheldevallei Peter Breyné peter.breyné@inbo.be
• Vlaamse Ardennen Norbert Desmet 0494/65.33.91 desmetnorbert@hotmail.com
• Groot Zingem Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54 ed.vandenabeele@skynet.be
• Zwalmvallei Chris Nuyens chris_nuyens@telenet.be

Kernen

• Rondom Burreken Filip Hebbrecht 055/49.55.63 filip.hebbrecht@pandora.be
• Werkgroep Bos t'Ename Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen

• Invertebraten (Lampyrus) Ronny De Clercq 055/45.63.42 ronnydeclercq@pandora.be
• Paddenstoelen Eddy Saveyn 09/380.03.00 eddy.saveyn@gmail.com
• Planten Karel De Waele 09/386.45.60 karel.de.waele@skynet.be
• Vogels Paul Vandenbulcke 055/49.60.12 paul@wvg-vlaamseardennenplus.be
• Zoogdieren Paul Van Daele 055/23.92.10 paagmys@gmail.com

Limoniet (natuurstudietijdschrift)

• Jo Packet 0499/59.32.57 jo.packet@gmail.com

Reservaten met projectnummer

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:
• Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen plus 6699
• Bos Joly 6625 Patrick Alexander patrick.alexander@scarlet.be
• Bos t'Ename-Volkegembos 6121 Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be
• Bovenlopen Zwalm 6142 Heidi Demolder 055/42.16.45 heidi.demolder@inbo.be

• Burreken 6602 Dirk Van Den Berghe dirkvandenbergh.e.z@skynet.be
• Dikkelvenne Jacques Vanheueverswyn 09/324.09.42 jacques.vanheueverswyn@pandora.be
• Duivenbos 6632 De Neve Johan 054/50.18.59 [naatuur.herzele@scarlet.be](mailto:natuur.herzele@scarlet.be)
• Feelbos-Kalkoven 6185 Lucien Vanden Daele 055/38.70.54
• Grootmeers 6650 André Vandecapelle 0498/45.93.42 andre.vandecapelle@skynet.be
• Heurnemeersen 6063 Gerard Mornie gerard.mornie@pandora.be
• Kordaebos 6605 Lieven Kinds 09/383.71.39 lieven.kinds@scarlet.be
• Langemeersen 6076 Alexander Van Braeckel 0473/854562 alexander.tine@telenet.be

• Leimeersen van Astene en Bachte 6109 Koen Houthoofd 09/328.11.08 koen.houthoofd@ugent.be
• Maarkebeekvallei 6670 Johan Cosijn 055/30.98.10 joan.cosijn@telenet.be

• Middenloop Zwalm 6160 Ward Verhaeghe 0476/60.02.15 wardverhaeghe@yahoo.com
• Munkbosbeekvallei 6151 Laurent Flostroy 0498/67.71.09 laurent.flostroy@pandora.be
• Nukerkebos-Bosheide 6641 Guy Cammaert karien.maes@pandora.be

• Paddenbroek Thijs Lietaer 0473/58.17.14 thijs.lietaer@telenet.be
• Parkbos-Uilenbroek 6136 Herman Haustraete 09/360.72.11 herman.haustraete@hotmail.com

• PerlinkBeekvallei 6204 Gert Govaerts 09/324.50.51 gert.govaerts@telenet.be
• Pyreneën-Tombele 6667 Philippe Moreaux 0476/49.24.61 moreaux.philippe@skynet.be
• Roiegembekvallei 6669 Gunther Groenez 0486/16.74.30 gunther.groenez@pandora.be

• Vuilbroek 6126 Eddy Saveyn 09/380.03.00 eddy.saveyn@gmail.com
• Wijmier 6141 Johan Cosijn 055/30.98.10 joan.cosijn@telenet.be

• Vallei van de Zeverenbeek 6082 Rik Desmet 09/386.46.63 desmet.rik@scarlet.be

Meander

is het driemaandelijks regionale tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen plus. Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro aan onze ledenadministratie.

Redactie

• Jo Buysse 09/385.52.89 jozef.buysse@scarlet.be
• Johan Cosijn 055/30.98.10 joan.cosijn@telenet.be
• Norbert Desmet 0494/65.33.91 desmetnorbert@hotmail.com
• Rik Desmet 09/386.46.63 desmet.rik@scarlet.be

Kalenderverantwoordelijke

Filip Keirse 055/38.78.83 filip.keirse@skynet.be

Werken ook mee aan dit nr:

Gerda Achtergaelle, Yves Adams, Arsène Benoôt, Pieter Blondé, Dirk Buysse, Henk Coudeny, Gilbert De Ghesquière, Arthur De Haec, Walthier De Munter, Johan De Neve, Antoon De Rycke, Roger De Vos, Karel De Waele, Frederik Dierickx, David Galens, Nico Geiregat, Bryan Goethals, Norbert Huys, Johannes Jansen, Ulrich Libbrecht, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Bert Mortier, Christine Ostijn, Ingrid Piryns, John Rigaux, Peter Roskams, Eddy Saveyn, Marleen Troubleyn, Peter Van de Kerckhove, Paul Vandenbulcke, Dimitri Van de Populiere, Michel Vander Vennet, Jacques Vanheueverswyn, Rollin Verlinde, Hugo Verschelden, André Wandels.

Kaffoto: Shetlandponey in natuurgebied 'Scheldekant' te Eke door Jo Buysse.

Lay-out: Jo Buysse.

Oplage: 2850.

Druk: Drukkerij 'Druk in de Weer', Gent. Papier: Cycluspriint 90 g 100% kringloop. Gedrukt met plantaardige inkt en oplosmiddelen.

Beste natuurvrienden

■ Ulrich Libbrecht

Het moet nu 40 jaar geleden zijn dat ik voorzitter werd van de Wielewaal Schelde-Leie op vraag (en ook een beetje druk op die ijzige Braakman) van Marcel, die al langer 'eenzaam' lid was. Ik heb altijd van de natuur gehouden, waarschijnlijk zoals elke buitenjongen in die tijd: natuur betekende immers ook altijd een beetje avontuur. En wie had in die tijd gedacht dat de leeuwerik, de geelgors en de wielewaal ooit uit onze contreien konden verdwijnen? Wie van ons was verbaasd als hij een koninginnenpage op de wortels zag zitten – die zaten er immers altijd; en distelvinken waren toch niets bijzonders. Dat we nu, als oude mensen, met heimwee terugdenken aan die gouden tijden, zal dan ook niemand verwonderen.

Men kan gemakkelijk beweren dat dit allemaal sentimentaliteit is, maar ik heb vaak het gevoel dat we een rijkdom kwijt zijn die veel dieper gaat. Zou dat niet de ontroering aan het wonder zelf zijn? Ondanks alle geleerdheid van deze tijd, ondanks alle waardevolle wetenschap, was er een stemming in ons simpel leven die nooit meer terugkeert. Ik moet alleen maar denken aan het ritme van de seizoenen: we hadden geen verwarmde huizen en geen auto's en we kenden nog dat intense verlangen naar de lente, naar de rijkdom van de bloemen in de wegbermen, naar het eerste gezang van de vogels. Ik weet dat onze huidige wereld vereconomiseerd is en dat ze tegenwoordig hun moeder zouden verkopen als er geld mee te verdienen is (de idee komt van Henry Thoreau): is er nog wat anders in deze wereld dan die geldspelletjes: als er te verdienen is, springt iedereen enthousiast op en wil mee profiteren...

Ja, moeder, waarom leven wij? Als je aan de oude garde als Marcel en mij vraagt wat ons in dit leven het meest voldoening heeft gegeven antwoord ik: datgene wat geen economische waarde had, onze vrijwillige inzet, de vreugde

bij het verdedigen van het kwetsbare, onze ontroering aan het wonder van alle leven. Soms heb ik het gevoel dat de mensheid er nog niets is op vooruit gegaan, omdat het motief bij de meeste handelingen alleen maar egoïsme is. Ik zie dit niet alleen aan het feit dat wij de natuur alleen als handelswaar bekijken, maar dat het doel van onze economie niet het geluk van allen is, maar de verrijking van enkelen. Ik las bij een filosoof: zoals men met de natuur omgaat, zo gaat men met de mensen om – ook zij worden koopwaar, zij vormen een markt die we moeten manipuleren om ons zelf te verrijken. Het is toch duidelijk dat – soms ondanks veel geleerddeenerij – de natuur geen commerciële waarde heeft, tenzij als potentiële bouwgrond.

Wij hebben enorm veel inspanningen gedaan om wat stukjes natuur te beschermen en we zijn daar trots op; maar intussen zullen de heren kapitalisten eens kijken of ze niet een stuk van de Kalmthoutse heide in villagrond kunnen omzetten. Ik heb soms het gevoel dat we tegen die geldtsunami niet opkunnen en dat we in de salons alleen maar bespot worden om zoveel naïviteit. Maar, zoals een Japanse spreuk zegt: er is nooit iets groots gebeurd of er stak een stuk waanzin in!

Ons leven is voorbij. Ik heb altijd staande gehouden dat de vraag naar de zin van het leven alleen maar kan beantwoord worden als het voorbij is – hoe kan je immers filosoferen zonder ervaring? Vraag aan onze oud-secretaris Marcel (nu bijna 90) wat zijn leven inhoud heeft gegeven en het zal datgene zijn waar de homo economicus de spot mee drijft. Maar, bomen sterven staande en het is hun innerlijke kracht die hen overeind houdt: de dankbaarheid voor al het schone dat we hebben mogen ervaren... en waarvoor de komende generaties dankbaar zullen zijn. En dat ons leven niet in de bitterheid van de nacht, maar in de schoonheid van de zonsondergang laat eindigen.

Laat intussen 2012 een jaar worden waarin het groen wat groener wordt.

Vleermuizen in de winter

David Galens

Tijdens de winterperiode staat de activiteit van vleermuizen op een zeer laag pitje. Dat mag gerust letterlijk genomen worden want omwille van voedselschaarste leven de vleermuizen uit onze gematigde streken in die periode noodgedwongen op een soort waakvlam: de winterslaap.

Naarmate de herfst vordert begint de gemiddelde temperatuur stilaan te dalen waardoor ook het voedselaanbod van vleermuizen, namelijk insecten, sterk begint te slinken. De vleermuizen uit onze streken trekken dan niet naar het zuiden om deze periode van voedselschaarste te overbruggen maar gebruiken een speciale overlevingsstrategie: de winterslaap. Vanaf oktober/november, afhankelijk van de buitentemperatuur, zoeken de dieren hun winterverblijven op. Sommige soorten verhuizen af en toe eerst naar een tussenverblijf en vanaf de eerste koude vliegen ze dan naar de eigenlijke winterkwartieren. Dat doen ze zelfs bij temperaturen onder het vriespunt.

Tijdens de late herfst leggen vleermuizen een voorraad bruin vetweefsel aan waarbij ze 20 à 30% in gewicht toenemen. Met deze reserve zijn ze in staat om gedurende de wintermaanden in een soort spaarstand te leven.

Vleermuizen zijn 'heterotherme' dieren: door middel van een soort ingebouwde thermostaat kunnen ze zelf hun lichaamstemperatuur regelen. Lichaamswarmte genereren betekent energieverlies en bij de aanvang van de winterslaap begint hun stofwisseling te vertragen doordat hartslag- en ademhalingsfrequentie verminderen. Daardoor kan hun lichaamstemperatuur dalen tot 1 à 2°C boven de omgevingstemperatuur. De dieren bevinden zich dan in winterslaap, ook wel lethargische toestand genoemd.

Een Duitse zoöloog onderzocht de lethargie bij valse vleermuizen en kwam tot volgende cijfers: in actieve toestand slaat het hart tot 880 keer per minuut tijdens de vlucht terwijl het ritme in rust tussen 250 en 450 keer per minuut ligt. Tijdens de winterslaap daalt de hartslag tot tien keer per minuut. De ademhaling gebeurt dan maar één keer per 60 à 90 minuten.

Daarbij daalt hun lichaamstemperatuur van 40°C tot iets boven de omgevingstemperatuur.

Door deze minimale lichaamsfuncties lijken de dieren eerder dood dan levend maar bij verstoring vertonen ze wel enkele reflexen. Het duurt trouwens tot een uur om terug wakker te worden.

Figuur 1: twee overwinterende grootoren samen met een franjestaart links. (foto: Pieter Blondé)

Om het warmteverlies maximaal te beperken verkleinen ze ook hun lichaamsoppervlak door vleugels en staartvlieghuid dicht tegen het lichaam aan te drukken. Grootoorvleermuizen vouwen bijvoorbeeld om die reden ook hun enorme oren op, ze plooiën die dan onder hun voorpoten zoals te zien is op figuur 1. Dit schijnt een effectieve bijkomende voorzorgsmaatregel te zijn om bevriezingsverschijnselen te voorkomen want het gebeurt niet zelden dat het oor van een vleermuis beschadigd raakt door vorst.

Figuur 2 (links): overwinterende vleermuizen kan je terugvinden op de meest gekke plaatsen. (foto: Pieter Blondé)

Figuur 3 (rechts): ingang van een ingerichte ijskelder. (foto: David Galens)

Een geschikte winterverblijfplaats moet aan volgende voorwaarden voldoen: een stabiele temperatuur tussen 2 à 10°C, tochtvrij, voldoende rust en duisternis en een hoge luchtvochtigheid tussen 80 à 100%. Deze hoge luchtvochtigheid is vooral nodig om hun vlieghuid te beschermen. Een maandenlang verblijf in een te droge omgeving zou resulteren in het uitdrogen van de vlieghuid met scheuren als gevolg. Daardoor zijn overwinterende dieren dikwijls gehuld in dauwdruppels die ze trouwens ook gebruiken als drinkwatervoorziening.

Vleermuizen houden hun winterslaap in ijskelders, bunkers, mergelgroeven, forten, houtstapels, tunnels en spouwmuren. Door middel van enkele eenvoudige ingrepen zoals het plaatsen van deuren met een invliegopening kunnen de omstandigheden voor het houden van een winterslaap verbeterd worden zoals bv. bij de ijskelder van Breivelde park werd uitgevoerd door gemeente Zottegem.

Sommige soorten zoals rosse vleermuizen overwinteren in holle bomen. Daarbij bestaat het gevaar dat bij het ondoordacht kappen van bomen in de winter de aanwezige dieren gedood worden. Verder zijn er ook meldingen van overwinterende grootoren op kerkzolders.

Bepaalde soorten doen de winterslaap solitair, andere soorten in groep en sommige zelfs gemengd met andere soorten zoals te zien is op figuur 1. Dan kruipen ze allemaal dicht bij elkaar: net zoals bij de jongen op de kraamkolonies is dit hier ook een vorm van sociale thermoregulatie. Ook de plek waar ze hangen verschilt van soort tot soort: hoefijzerneuzen hangen altijd vrij aan het plafond, daarbij slaan ze hun vlieghuid om zich heen als een beschermend deken en sommige soorten kruipen dan weer uitsluitend in spleten waar ze overal lichaamscontact hebben. Nog andere soorten hangen zowel vrij of kruipen in nissen, schachten en spleten met een gunstig microklimaat. Voorbeelden daarvan zijn te zien op figuren 4 en 5.

De winterslaap duurt tot maart/april, maar vleermuizen slapen niet aan één stuk door. Ze ontwaken een paar keer spontaan om een ander plekje op te zoeken, om wat te poetsen, dauwdruppels te drinken, te paren of gewoon om een stukje te eten en zo hun vetreserve wat aan te vullen.

Bijvoorbeeld grootoren, echte specialisten in het

Figuur 4: winterslapende baardvleermuis hangt aan het plafond van een ijskelder. (foto: Norbert Huys)

struinen, fladderen dan rond in hun winterkwartier om overwinterende dagpauwogen of andere insecten gewoon van de muur te plukken. De winterslaap verschilt natuurlijk ook van soort tot soort: zo houdt de ingekorven vleermuis zijn wintertuk op vaste tijdstippen in een winterkwartier met een zeer stabiel klimaat en slaapt hij gedurende langere perioden. En dat maakt deze soort heel gevoelig voor verstoring. Andere soorten zoals de grootoren zoeken minder beschutte plaatsen op met schommelende temperaturen en worden af en toe wakker. Ook dwergvleermuizen durven op een warme winterdag wel eens buiten gaan jagen.

Figuur 5: watervleermuis houdt zijn winterslaap veilig in een scheur. (foto Norbert Huys)

Bij het ontwaken worden vooral in hoog tempo bruine vetweefsels verbrand en verder wordt ook warmte geproduceerd door spierrillingen die duidelijk zichtbaar zijn. Het kan tot zo'n 60 minuten duren alvorens een vleermuis terug zijn normale lichaamstemperatuur bereikt heeft. Vleermuizen ontwaken ook als de omgevingstemperatuur hoger

of lager wordt dan hun voorkeurstemperatuur want daardoor gaan ze teveel vetreserve verbruiken. Daarbij zoeken ze dan terug een plekje op met een gunstig microklimaat.

De duur van de wakkere perioden wordt tot een minimum beperkt omdat hun energieverbruik dan heel hoog ligt. Winterslapende vleermuizen zijn heel kwetsbaar, hun reserve is berekend op enkele malen wakker worden en elke onnodige verstoring kost extra energie. Zo is de impact van zware verstoring op grootoren ooit eens onderzocht en toen bleek dat zo iets al vlug zes à zeven dagen vetreserve per keer kan kosten. Een paar keer verstoord worden kan dus het verschil op leven en dood betekenen. Die verstoring wordt vooral veroorzaakt door temperatuurstijging (lichaamswarmte van mensen), licht, geluid en aanrakingen. Hoe minder vetreserve, hoe lager hun lichaamstemperatuur en dus hoe langer het duurt om terug te ontwaken.

Een vleermuis met te weinig vetreserves heeft onvoldoende energie om nog wakker te worden en is dus ten dode opgeschreven. Vandaar het nut van de inrichting van zulke winterverblijfplaatsen: naast het creëren van een gunstig en stabiel microklimaat wordt door het afsluiten van zo'n object ook de nodige rust gegarandeerd. Het betreden van zulke plaatsen is trouwens zelden zonder risico. Naast de vleermuizen zelf zijn ook hun overwinteringsplaatsen wettelijk beschermd, net zoals al hun andere vaste verblijfplaatsen. Deze bescherming blijft trouwens ook gelden op tijdstippen dat er geen dieren aanwezig zijn. Helaas hebben deze winterobjecten soms te lijden onder vandalisme en ander ongewenst bezoek, met alle versturende gevolgen vanden voor de winterslapende dieren. Enkel de Vleermuizenwerkgroep heeft de toelating om

deze winterobjecten in het kader van een jaarlijkse wintertelling te bezoeken en dit gebeurt uiteraard met de nodige kennis van zaken om verstoring te vermijden. Deze jaarlijkse telgegevens zijn heel belangrijk om de evolutie van de soorten op te volgen.

Figuur 6: ijskelderdeur met een bordje van de toenmalige BNVR. (foto: David Galens)

Vleermuizen zijn trouwens echte specialisten op vlak van energiebeheer: ook in de warme jaargetijden passen ze een soort kleine versie van de winterslaap toe, ook wel 'torpor' genoemd'. Bij koel weer houden ze dan hun temperatuur onder de 20 °C zodat ze zuinig omspringen met hun energie. Vooraleer ze kunnen uitvliegen moeten ze dan eerst terug op temperatuur komen, net zoals bij het ontwaken uit hun winterslaap.

Info: David.Galens@skynet.be

Bronnen:

- Limpens H., Mostert K., Bongers W., 1997. KNNV Uitgeverij, Utrecht Atlas van de Nederlandse vleermuizen.
- Schober W., Grimmberger E., 2001. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Gids van de vleermuizen van Europa, Swift S., 1998., T & AD Poyser Ltd, London Long.
- Gebhard J., 1985. Ligue Suisse pour la protection de la nature, Basel. Nos Chauves-Souris.

Ongezien: brandende bomen!

■ **Norbert Desmet**

Kluisbergen heeft weer een primeur, maar niet direct eentje om mee te pronken... Brandende 'tronken' als fakkels in de avondschemering in de Scheldemeersen te Berchem-Meerse. De foto's spreken voor zichzelf en tonen de resten van wat

Eens een mooie knotwilgenrij... foto: Norbert Desmet

ooit een mooie en natuurlijke knotwilgenrij was. We hebben al veel natuurafbraak gezien, maar dat... en dan nog in een tijd waar iedereen de mond vol heeft over het belang van groen en landschap, waar men subsidies geeft om wilgen te onderhouden, waar zoveel richtlijnen bestaan om landschappen aantrekkelijk te houden... ontmoedigend, toch 'dik over de lijn' zullen velen denken.

Ik heb de landbouwer gekend die met zorg deze wilgen onderhield en regelmatig kapte en zelfs trots was op wat hij de mooiste rij van Meerse noemde. Zelf kon ik daar mijn eerste gekraagde roodstaart bekijken en ook de steenuil, die vertrouwend op zijn camouflage aan de zonnkant van zijn favoriete wilg me zat aan te kijken. Toegegeven, de tijden zijn veranderd, de bakovens waarvoor men de houtbussels nodig had zijn verdwenen maar moet men daarom die monumenten gaan opstoken?

De Scheldemeersen in Meerse waren lang een rijk natuurgebied, een uitloper van de meersen in Melden, allemaal restanten van wat eens een vallei was met kronkelende Scheldeoevers en honderden knotwilgen. Achtereenvolgens kwamen daar de rechttrekking van de Schelde met slibopspuitingen, de ontwatering via het pompstation van Melden

en een soort ruilverkaveling een einde maken aan die natuurrijkdom. Honderden knotwilgen werden gekapt en de weiden werden in sneltempo omgezet naar akkers. Weg natuur. Weg steenuilen en ringmussen, gekraagde roodstaartjes en bunzingen, snoeken tussen de waterplanten in de beken. Dat was grotendeels in de jaren 60-70 maar wie had gedacht dat anno 2011 die afbraak kon doorgaan: opgeruimd staat netjes was de slogan toen en blijkbaar nu nog steeds. Vandaag kijken we aan tegen een zee van maïs met hier en daar nog een restantje van de oude weiden. Dan moet je weten dat de 'hogere overheid' ooit dit gebied als erg belangrijk achtte in het kader van het groots gepresenteerde Scheldevalleiproject, een lachterje dus?

Waarover gaat het echt? Over de opbrengst van 100 m² waar wilgen staan en dus geen maïs kan groeien! Ook over totaal gebrek aan respect voor het landschap waar honderden mensen al fietsend langs de Schelde kunnen van genieten. Ook over een zekere vijandigheid tegenover de natuur die alleen maar als lastig, vuil en hinderlijk beschouwd wordt. Men is de fierheid van zijn voorouders verloren om zijn landerijen, naast iets rendabels, ook nog een beetje mooi te houden. Daarom sneuvelde ook in die buurt achter het kerkhof de mooiste es van Kluisbergen, meer dan honderd jaar oud, een baken in het landschap als brandhout verzaagd... en niet eens teruggeplant.

De administratie zal zich nu misschien over de zaak buigen, de plaatselijke milieudienst, het Agentschap van Natuur en Bos, misschien zelfs de rechter maar wie heeft de moed om die knotwilgenrij die over meerdere jaren een langzame dood stierf te laten herleven? Volgens mij is daar moed en respect voor nodig en dat is de reden dat in veel gemeenten de natuur verarmt en waardoor de grote uittocht aan soorten niet zal ophouden. Wordt vervolgd, we houden u verder op de hoogte om te zien wie daar iets kan en wil aan doen. En daarbij de oproep om bij dergelijke aanslagen steeds te reageren, dat zijn we onze natuur toch verschuldigd?

Wie niet in het gebied 'Vlaamse Ardennen plus' woont en toch in 2012 Meander wil blijven ontvangen vragen we 7,5 euro te storten op rek. BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95. Met dank bij voorbaat.

Over straatliefde en straatgrassen

■ **Henk Coudenys**

Het verschil tussen een kleine liefde en een straatliefde is wellicht van zuiver poëtische aard. Het verschil tussen **klein liefdegras** (*Eragrostis minor*) en **straatliefdegras** (*E. pilosa*) is gelukkig voor de botanicus een stuk tastbaarder: het zit hem in een stel haartjes. Bij het straatliefdegras beperkt de beharing zich tot een rijtje op de overgang tussen blad en bladschede en enkele lange haren net daarboven, terwijl het klein liefdegras van een sterk behaarde schede voorzien is. De bladrand van deze laatste is ook nog eens bezaaid met wrattige kliertjes.

'Liefdegras': de naam intrigeert me al sinds mijn eerste kennismaking in 1985 met dit straatgrasje, enkele meters naast de voordeur van 'het boerenkot', het gebouw waar de toenmalige landbouwfaculteit van de Gentse universiteit was gevestigd. De wetenschappelijke naam is afkomstig van Carl Linneaus en bevat de twee klassieke stammen 'eros' en 'agrostis', wat respectievelijk verwijst naar de 'God van de Liefde' en naar gras. Maar om welke reden heeft hij ooit een onopvallend grasje geassocieerd met de meest dwingende aller menselijke emoties?

Karel De Waele meende het antwoord hierop ontdekt te hebben tezamen met zijn eerste kennismaking met klein liefdegras, ergens langs de N43, tussen de kasseien van de pechstrook tegenover een neonverlichte bar... Maar mij blijft het een raadsel. In die buurten kom ik namelijk niet. Overigens, indien de hierboven gesuggereerde associatie steek houdt, wat moeten we dan denken van het straatliefdegras dat vlak bij het gemeentehuis van Nazareth tussen de kasseien opschiet? Maar anderzijds: er groeit wel ook straatliefdegras op het trottoir langs het erotisch danscafé dat halfweg tussen Nazareth en Eke is gesitueerd. Een andere populatie vinden we aan de parking van het schoonheidsinstituut Avani in de Keistraat in De Pinte. Maar voor de uitbaatster van deze gelenheid kan ik garant staan. De enige liefde

waarnaar haar grasje verwijzen kan, is die voor man en kinderen. U begrijpt het, beste lezer, botanie is een boeiende bezigheid.

Het meest voorkomende grasje tussen de spleten van stoeptegels, betonstroken en kasseien is ons inheemse **straatgras** (*Poa annua*). Straatgras komt echter in zowat elk pioniersmilieu voor. Het kan gerust zonder beton. In een vaak belopen grasveld kan het ook decennia lang stand houden. Hetzelfde geldt voor diverse andere inlandse grassen die af en toe door de aandring bekropen worden om hun geluk tussen de straatstenen te beproeven: **kruipertje** (*Hordeum murinum*), **Engels raai gras** (*Lolium perenne*), **rood**

Straatliefdegras

foto: Johannes Jansen

zwenkgras (*Festuca rubra*), **rietzwenkgras** (*F. arundinacea*) of **fioringras** (*Agrostis stolonifera*) zijn hier voorbeelden van. Eigenlijk voelen ze zich beter thuis in de volle grond.

Gewoon langbaardgras (*Vulpia myuros*) daarentegen, heeft een goeie reden om zich tussen beton te vestigen: de warmte. Deze warmteminnende soort vinden we van nature op open zonnige plaatsen, even vaak op zandgronden als op steenslag. Beton houdt de warmte vast, vandaar dat we gewoon langbaardgras in onze steden als straatgrasje kunnen ontmoeten. Tijdens een warm en droog voorjaar duikt het op meer plaatsen op dan tijdens een nat en koud voorjaar. Als er pas omgewoelde gronden beschikbaar zijn, dan doet het gewoon langbaardgras daar ook zijn voordeel mee.

Rood zwenkgras f: G De Ghesquière

Vingergras foto: G. De Ghesquière

Kransnaalbaar foto: G. De Ghesquière

Zo groeide het in 2010 bv. langs de Kasteeldreef te Nazareth, nadat de straat was heraangelegd en de berm grondig omgewerkt.

Soorten die al langer in onze contreien groeien dan er botanici rondlopen om hun verschijning te registreren, beschouwen we als inheems. Als we daarentegen een soort als het ware hebben zien binnenglippen, spreken we van een exoot. Sommige komen ons land binnen met ingevoerd graan, met wol of katoen, tussen groentezaden of als vogelzaad. Of

ze kleven simpelweg aan de wielen van vrachtwagens of de dekzeilen van containers. Deplekken waar ze voor het eerst waargenomen worden, bevinden zich vrijwel altijd in de buurt van industriezones, snelwegen, bevaarbare waterlopen of spoorwegen.

Van sommige soorten is het moeilijk om nog te achterhalen waar ze vandaan komen. Straatliefdegras komt in alle werelddelen

voor. Het is een kosmopoliet die mogelijk zijn oorsprong in India en Pakistan heeft. Klein liefdegras werd voor het eerst in ons land geregistreerd in de achttiende eeuw. Het is inheems in China. Misschien wordt het daar vaak aangetroffen nabij traditionele 'bloemenhuizen'?

Harig vingergras (*Digitaria sanguinalis*) is wellicht afkomstig uit Midden-Europa maar is al heel lang ingeburgerd in onze streken. Ook deze soort houdt van warmte en vestigt zich vaak tussen onze straatstenen. Langs de wegbermen in de zandige noordwestelijke rand van onze regio, komt het harig vingergras massaal voor. Het groeit er ook veel

als onkruid tussen de maïs. Maar zodra de grond lemiger en zwaarder wordt, verdwijnt het al snel uit de akkers. Ten zuiden van Kruishoutem vinden we het nog zelden als akkeronkruid. Harig vingergras draait al vele decennia mee in de carrousel van zich jaarlijks uitzaaïen, groeien, bloeien en opnieuw zaad vormen. Net als de twee liefdesgrasjes is het dus al lang ingeburgerd.

Van inburgering is er pas sprake als een soort zijn levenscyclus meerdere jaren na elkaar ter plaatse kan volbrengen. **Kanariegras** (*Phalaris canariensis*) bv, duikt hier en daar op waar vogelkooien gereinigd worden of waar door een andere reden een restje zaad toevallig op een vruchtbaar plekje terecht komt. Zo vond ik het in mei 2011 bv. in een zijstraat van de Keistraat, op de grens tussen Nazareth en Deurle. Maar zich echt inburgeren doet deze soort niet. Het vormt geen zaad dat onze winters systematisch overleeft om in het volgend voorjaar opnieuw tot een populatie uit te groeien.

Hetzelfde geldt voor enkele spectaculair grote grassen die in de zomer van 2011 onder meer konden bewonderd worden op de brug over de Schelde te Eke en langs de ring rond Deinze: **pluimgierst** (*Panicum miliaceum*) en **trogierst** (*Setaria italica*). Ze kiemen uit toevallig gemorst zaad en ze verdwijnen weer, tot er het volgend jaar even toevallig opnieuw ergens zaad terecht komt op een goed moment op een geschikte plaats.

Kale gierst (*Panicum dichotomiflorum*) is een ander adventief die moeilijk vaste voet aan de grond krijgt. Alhoewel, in de Kaksdreef te Nazareth bloeide dit gras vorige zomer (2011) voor het tweede jaar op rij. Het is dus niet uitgesloten dat de kale gierst aan zijn inburgering is begonnen. Kale gierst dook in het najaar van 2011 voor het eerst ook op aan een oprit van een maïsakker in de Plezierstraat te Nazareth. Benieuwd of het ook daar de komende jaren opnieuw verschijnt. Overigens, wat de naam Plezierstraat ook moge suggereren: liefdegras heb ik er tot nu toe nog niet gevonden. Er staan ook enkel wat houtzagerijen en een bejaardentehuis...

Trogierst is een neefje van de **groene naalbaar** (*Setaria viridis*) en de **kransnaalbaar** (*S. verticillatum*). Het geslacht naalbaar kent honderdtien soorten

Rietzwenkgras f: Antoon De Rycke

Geelrode naalbaar f: G. De Ghesquière

Engels raagrass f: G. De Ghesquière

Pluimgierst foto: Bart Mortier

die hoofdzakelijk in warme en tropische streken voorkomen. De groene en de kransnaalbaar zijn van oorsprong Europees, maar Vlaanderen behoort tot de koude noordrand van hun verspreidingsgebied. Ze zijn echter al heel lang ingeburgerd op warme, droge standplaatsen zoals de bruggen over de E17, onder meer ter hoogte van de Hospicebossen te Nazareth.

Een vierde vertegenwoordiger van dit geslacht, de **geelrode naalbaar** (*S. pumila*) zou oorspronkelijk afkomstig zijn uit Micronesië, een eilandengroep in de Stille Oceaan. In 2011 was het aan een ware veroveringstocht bezig in onze regio. Het ontkiemt, groeit en bloeit langs zowat al onze gewestwegen, in akkerranden en op diverse bruggen, op tal van plaatsen waar het een jaar voordien niet of nauwelijks werd gezien. Langs de verbindingsweg tussen Gavere en Deinze bv. (Steenweg Deinze te Nazareth, brug over de E17, Gaversesteenweg te Deinze) kon het tegen het einde van de zomer overal gevonden worden.

Maar laat ons nog even terugkeren naar de echte straatgrassen, de soorten die zich beperken tot de kieren tussen beton en stenen. Het klein liefdegras komt in Nazareth bv. voor in de Warandestraat, in de Drapstraat en in de Steenweg Deinze. De eerste standplaats is op grint, de overige twee tussen betontegels. Het straatliefdegras groeit er tussen de kasseien op een parkeerstrook naast het gemeentehuis en tussen het grint van een oprit in de Huisepontweg. Beide soorten werden ook geregistreerd nabij het station van Oudenaarde tijdens een excursie met de plantenwerkgroep. Straatliefdegras groeit tevens in de kier tussen de straatgoot en de stoep van de Brielstraat te Deinze en in de Tolpoortstraat. In De Pinte kun je beide liefdesgrasjes vinden langs de Polderdreef, in Gent groeien ze op vele plaatsen. Wie de liefde zoekt, vindt haar ongetwijfeld vroeg of laat.

Een derde soort die op het eerste zicht qua groeivorm op de liefdesgrasjes lijkt is **kransgras** (*Polypogon viridis*). Deze kan bv. in Gent in de buurt van het Sint-Pietersstation gevonden worden en werd in september 2011 voor het eerst waargenomen op de brug over de E17, afrit Deinze, op de grens tussen Nazareth en Deinze. Intussen is de borstelwagen er overheen gegaan en kunnen we alleen maar afwachten of het kransgras er de komende jaren opnieuw opduikt.

Er moeten echter veel meer standplaatsen zijn van deze drie soorten. Het gaat nu eenmaal om kleine, onopvallende grasjes die niet zonder een sterke loep op naam kunnen gebracht worden. Bovendien groeien ze in de regel op voor botanici

onaantrekkelijke plaatsen.

Zoals reeds vermeld zijn heel wat van onze straatgrassen uit warmere regio's afkomstig. Het kanariegras komt bv. uit het Middellandse-Zeegebied overgewaaid, trosgierst en pluimgierst uit Midden-Azië. Kransgras komt uit Midden- en Noord-Amerika en voelde zich al langer thuis in Zuid-Europa en op de Britse kanaaleilanden Guernsey en Jersey. Bij ons is het een vrij recente aanwinst. Klein liefdegras komt uit China, de geelrode naalbaar uit de Stille Oceaan. Het is logisch dat deze soorten in ons relatief koude landje een voorkeur hebben voor het stadsmilieu dat voor een warmer microklimaat garant staat.

Zeewolfsmelk

foto: Gilbert De Ghesquière

Het feit dat sommige van deze soorten zich hier kunnen inburgeren, kan te wijten zijn aan het opwarmen van ons klimaat. Het eerste voorbeeld van dit principe leerde ik kennen tijdens mijn studententijd in de vroege jaren tachtig. De **zeewolfsmelk** (*Euphorbia paralias*), een Mediterrane soort, rukte toen gestaag op via de Franse kusten om uiteindelijk zijn areaal met de Belgische kust uit te breiden. Maar tijdens het inburgeringsproces speelt er hoogstwaarschijnlijk nog een tweede factor mee, namelijk de genetische variatie. Jaar na jaar overleven en kiemen die zaden die het best zijn aangepast aan het nieuwe klimaat waarin ze zijn terecht gekomen. Zo ontstaan er langzaam maar zeker populaties die genetisch zijn aangepast aan hun nieuwe milieu. In de plantencologie spreken we in dit geval van 'ecotypes'.

Wat mij betreft zijn ze hier welkom. Bij gebrek aan straatmadeliefjes fleuren ze op hun bescheiden manier het uitzicht van onze kale stoepen een beetje op.

P.S.: Mocht iemand weten waar Linnaeus zijn inspiratie vandaan haalde voor de naam *Eragrostis*, laat het me gerust weten. Ik gok op een Chinese volksnaam, verbonden met een of ander oud gebruik.

Kerkuilen

Norbert Desmet

Drie witte pluizige bollen in de regen op de oprit... zo vond de eigenaar de heer De Snerck deze zomer drie jonge kerkuilen op de oprit in zijn tuin in Kruishoutem. Wie anders dan Marcel Nachtergaele werd in zo een noodsituatie in Kruishoutem verwittigd en vandaar uit startte de reddingsactie. Jan en Christine Desmet waren zowat de eersten die bij me opkwamen om hulp te kunnen bieden. Er werd afgesproken met de eigenaar, maar de drie uilskuikens weigerden voedsel. En ze verdwenen dus maar best in een doos en werden naar het asiel in Merelbeke bij Nick gebracht. Vrijwilligerswerk alom! Dank zij de goede zorgen daar groeiden ze uit tot drie ferme kerkuilen en twee daarvan werden op 18 oktober weer in de buurt van hun nestplaats gelost. We deden dit samen met hun redders, een mooi moment.

...een mooi moment...

foto: Norbert Desmet

Ze circuleren hopelijk nog lang als nr L115653 en-56 (hun ringnummers) daar in de buurt. Wonderlijk is wel de nestplaats, die pas achteraf ontdekt werd en waar nog een van de oudervogels met twee jongen verbleef. Mogelijks lag het wegvallen van een der oudervogels en voedseltekort aan de basis van heel het verhaal. Een latere controle liet vermoeden dat die twee andere jongen goed zijn uitgevlogen. Ook de plaats was merkwaardig: de zuidhelling langs de E17, waar het uilenstel in een duiventil voor 'pauwstaartjes' zijn onderkomen had gezocht. Dit wijst erop dat waarschijnlijk en hopelijk nog hier en daar kerkuilen in alle stille huizen. De kerkuilenwerkgroep probeert daar een overzicht van te houden, iedereen kan helpen... Eind goed alles goed dus, vijf jonge

kerkuilen erbij, met dank voor de inzet van weeral zoveel mensen!

Nieuws van Belval

Rik Desmet

Nog net voor de winter zijn de laatste werken aan de dijk van de Belval afgerond. De schutbalken zijn in de sluis geschoven en nu is het wachten op de regen. Er is veel water nodig om de bijna 90 ha van de grote vijver te vullen. De vijver wordt niet gevoed door een beek of bron maar vangt enkel het water van de omliggende weiden en bossen op. Nog meer dan bij ons is het de laatste maanden erg droog geweest in Argonne zodat we voor één keer hopen op erg veel regen maar dan liefst niet in de weekends... Voor volgende jaren zullen de andere dijken hersteld worden zodat er uiteindelijk 2 grote en één kleinere vijver zullen gevuld zijn, een eldorado

Hopen op erg veel regen...

foto: Ingrid Piryns

voor roerdompen en andere water- en rietvogels. Om die plannen te realiseren is jouw gift voor Belval meer dan welkom. Bezorg Belval een prachtig nieuwjaarsgeschenk en stort op rekeningnummer 293-0212075-88 (IBAN = BE56 2930 2120 7588, BIC = GEBABEBB) van Natuurpunt Beheer, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding 'gift project 1410 Belval'. Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar.

Voor recente foto's van de vijver en de Argonne kan je steeds terecht op de site: www.etangs-belval-argonne.be.

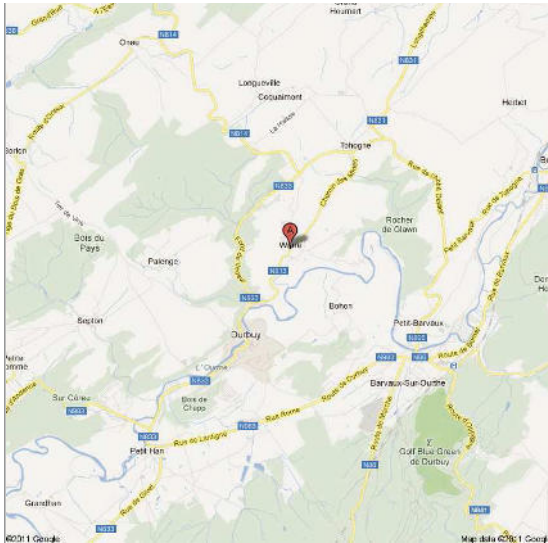
Naar alle waarschijnlijk gaat het feest volgend jaar door op zaterdag 25 augustus 2012.

Brieven uit Warre

John Rigaux

Met de doortrek van de gierzwaluwen hier in Warre, Inzeferine, werd de najaarstrek op gang geschoten. Die doortrek was onvoorstelbaar en ik breng daarover verslag in volgend zomernummer. Hetgeen volgde in de herfst was van die aard dat ik mijn stek hier nu hoger schat dan de verdrinken Scheldemeersen van mijn jeugd en die waren ook niet mis. Het is hier een formidabel trekknoppunt waar de vogels vaak ook een pitstop houden om op kracht te komen.

Zo heb ik me de voorbije weken verbaasd over de vele **veldleeuweriken** die in de buurt hier voorbij

komen, zo'n 1000 per dag. Ik wist niet dat er nog zoveel waren. Elke dag komen er ook wel wat boomleeuweriken over, maar grote groepen blijven voorsnog uit. De trekomstandigheden zijn de voorbije maanden dan ook zelden gunstig geweest. Zeer verrassend is ook de doortrek van **ringmussen**: half oktober waren er dagen met meer dan 1000 per dag maar ook later werden vlot aantallen van 150 gehaald. Hier vlakbij is er ten andere een vaste stopplaats, waar de doortrekkers dikwijls even samen met de autochtone paardenmussen verblijven. Een andere soort die me verbaasde is de **heggenmus** op trek: het is een fenomeen dat ik niet kende en me veel tijd gekost heeft om erachter te komen, omdat

ik dacht met **graspiepers** te maken te hebben. Er waren natuurlijk ook de meer speciale soorten zoals de **paapjes** die soms tot Inzeferine komen maar meer doortrekken op Méleye en vooral op Sur les Monts waar ik op 16 september in totaal 29 ex. zag! En hoewel ik hier voordien al **ortolanen** zag, heb ik nu pas ontdekt waar men met enige kans op succes die soort te zien kan krijgen. La Hesse is een hoge plaats tussen SLMonts en Méleyé met een Condruzisch karakter, waar altijd veel **geelgorzen** verblijven. Zo ook op 27 september, maar er zaten ook lichte gorzen tussen en na uren observatie kreeg ik eindelijk een mannetje te zien. Ik schat dat er een tiental waren maar wat waren ze nerveus en schichtig en nog zwijgzaam bij het opvliegen ook.

Op het moment zijn er ook **beflijsters** en die zijn al niet veel beter: men kan ze best opsporen via het geluid (pie-uu). Ook de **appelvinken** zijn hier in de streek van de partij sinds 20 oktober. Ze trekken net als de beflijsters vooral 's morgens door en iets lager

Ook de **appelvinken** zijn van de partij f: Paul Vandebulcke

over de beboste flank van het dal. Verleden week waren er vogelvangsters uit het Antwerpse die 4 koppels appelvinken vingen op Plaine de Greu, ook een zeer goed vogelgebied. Hun esbatterementen hebben echter niet lang geduurd, want Nestor de plaatselijke jager en tegelijk voortreffelijke natuurkenner en een fidele vriend, maakte daar snel een eind aan. Pats boem en fini, netten weg en lokvogels vrij en als 't moet een coup de fusil boven hun Vlaamse kop. Het is hier anders, er bestaat een echte jachtcultuur, doorleefd en met kennis van de natuur en het wild. Deze winter had ik in de smeltende sneeuw het spoor van een **lynx** gevonden. Ondanks het feit dat die twee **reegeiten** geslagen had, doet men de nieuwkomer geen kwaad, hoewel Nestor er de kans toe had. De lynx kwam immers terug en verorberde in twee dagen een van

de prooien tot op het bot. Meest miserie is er met de Vlaamse jagers, die **damherten** in hun jacht hebben en de grote 'Chasseur d'Ardenne' komen spelen. Hun jacht wordt leeg gestroopt! Hierbij moet ik aan mijn Peetje Pier denken: jager, tegelijk braconnier die met het blote oog beter zag dan ik met een 7 x 50. En mijn vader Albert, die verzot was op de hazenjacht met de hond en menige weddenschap won: binnen het uur een haas op de cafétafel, voor een bak bier! Maar toen wemelde Dikkelvenne nog van de hazen en patrijzen... Hij leidde Vlaamse bastaardhonden op, en die renden niet zo maar het wild achterna maar omcirkelden ze en verschalkten de haas bij zijn leger.

Maar laten we het bij de ornithologie houden. Met goed trekweer komen hier soms meer dan 200 roofvogels binnengevlogen en ze blijven vaak hangen. Immers het gebied is rijk aan prooien. Zij die hoog aankomen vliegen meestal door. Dit jaar was iedereen die ik hier in de streek kon verwachten

ook nog gegeten en gedronken worden en de lokale sociale contacten vragen eveneens mijn aandacht...

Er verblijven ook twee mannetjes **havik**, maar slechts sinds korte tijd, ze vinden blijkbaar in de loop van het jaar beter hun gading in grotere bossen verderop waar ze ook broeden. Ook **visarenden** zijn te zien op trek, en men spreekt voorzichtig van mogelijks broeden bij een stuwmeer in de buurt. Ook de kiekendieven zijn present: de **blauwe kiekendief** liet zich de vorige jaren opmerken door flinke aantallen, met een top aan doortrekkers in november. Dit jaar waren ze er opvallend vroeg bij: een mannetje op 19 september, ook de volgende dagen te zien in de vroege morgenuren schommelend tussen de maïsvelden. Op 27 oktober waren er twee vrouwtjes aan het jagen. De **grauwe kiekendief** heeft eerder een voorkeur voor het hoger gelegen hagenlandschap waar ze in die periode voortdurend te zien zijn, soms met meerdere ex. zoals 2 vrouwtjes

En dan nog de sperwers...

foto: Roger De Vos

Grauwe kiekendief

foto: Gerard Mornie

op de afspraak, met een vroeg **smelleken** op 8 oktober. Gedurende de zwaluwentrek waren er permanent meerdere **boomvalken** present wat prachtige staaltjes acrobatiek opleverde. Op 26 oktober passeerde luid kekkend de laatste boomvalk. Op La Hesse en de relaistoren van SLMonts (Tohogne) zijn permanent **slechtvalken** aanwezig en die maken dikwijls een uitstapje tot hier. Vanaf half oktober trekken de **torenvalken** al door, maar de aantallen nemen fors toe vanaf 20 oktober: bij goede weersomstandigheden tot 40 à 60 per dag. En dan nog de **sperwers**, zoals op 27 oktober, 35 doortrekkers op vijf uur tijd. Ze komen dan onvervaard of onbesuisd heel dichtbij op mijn observatiepost, met een paar werd zelfs nauwelijks een botsing vermeden! Al die activiteit, maar er moet

en 1 mannetje op 16 september. In mijn buurt komen ze schaarser voor, meest in de eerste twee decaden van september. De **bruine kiekendief** verschijnt ongeveer gelijktijdig met de grauwe, maar heeft eerder voorkeur voor de band tussen Forirés en Ourthe, waar er eentje haast dagelijks te zien is in de vroege morgenuren. De enige keer dat ik er twee zag voorbijtrekken was op 27 augustus, twee vrouwtjes en de laatste, ook een vrouwtje, passeerde op 24 september. Ook de **wespendief** is hier veel te zien, bijna dagelijks na de waarneming van drie ex. op 13 augustus (wellicht een koppel met een uitgevlogen jong boven Rinze, broedgeval uit de directe buurt). De laatste waarneming van deze soort was dit jaar op 25 september

Zwarte wouwen volgen de Ourthe op trek, soms tot laat in het jaar maar de **rode wouw** is hier echt de vedette! En dit zowel in voor- als najaar! In oktober zijn ze bijna dagelijks met een of twee te zien, maar soms ook behoorlijke aantallen zoals op 18 oktober een twaalfstal en op 25 oktober zelfs een bende van 16 ex., gevolgd even later door nog 5! In de najaarstrek zullen er niet meer dan 100 geweest zijn, terwijl er tussen 12 en 26 mei ongeveer een 150 doorgekomen zijn. Weersomstandigheden spelen uiteraard ook hier een grote rol: over de Condroz en de rest van het land viel die morgen regen, terwijl er in de Ourthe-depressie een harde Z tot ZO wind stond, die belette dat de storing de Famenne binnenkwam. Tegen 11 uur was de zon er dan ook bij een winderige dag met grote doortrek van ook torenvalken, sperwers en buizerds.

En de **buizerds**... als de Famenne en het land van Durbuy een symbool moet kiezen dan komt de 'buse variable' als eerste hiervoor in aanmerking. Deze soort is winter en zomer in goede aantallen aanwezig, ook bij strenge vorst en sneeuw. Bovendien bereikt het aantal broedparen er ongeziene aantallen. In een straal van 1,5 km rond Inzeferine broeden er acht koppels. In vergelijkbare streken in Frankrijk zitten er beslist niet meer! En dan is er nog de doortrek die zeer omvangrijk is: tussen 15 augustus en eind oktober zijn er zo'n 2000 voorbijgetrokken. Zwakke dagen leveren zo een twintig buizerds die invliegen of doorvliegen. Vooral in augustus en september wordt vaak langere tijd gepleisterd en zijn concentraties van 10-12 ex. regel, vooral op weiden waar de tweede keer gehoord werd: 'de toemaat'. Vanaf september leveren de wat betere trekdagen gemiddeld tussen de 30 en 40 vogels op maar er zijn ook uitschieters van 50-60 doortrekkers, die soms ook op de velden blijven hangen. Op echt goede dagen in oktober schieten de aantallen voorbij de honderd (en november moet nog komen). Dagen dat er geen buizerds voorbijkomen heb ik dit najaar nog niet meegemaakt, maar er zijn ook nog geen echt continu regendagen geweest, die komen nog wel. In het voorjaar 2009 heb ik hier twee dagen en drie nachten aan een stuk neerziggende regen gehad! In Vlaanderen staat dat gelijk aan

Ruigpootbuizerd

foto: Gerard Mornie

serieuze wateroverlast in de Vlaamse vallei....

De voorbije winter heb ik een andere soort goed leren kennen: de **ruigpootbuizerd**, waarvan er gans de maand december 1 of 2 verbleven op Forires. Ook met de pakken sneeuw (tot 3 keer toe 30 cm!) weken ze niet van een paar solitaire linden midden de landerijen, hun vaste stek. Hoe die beesten aan de kost komen is mij een wonder. Eind januari en in februari trekken er hier nogal wat door en dan kan men hun roep horen, die woester en doordringender is dan die van de buizerd. Enfin, ik dacht alles van de 'buse pattue' te kennen maar ik had alleen adulte model exemplaren gezien. Maar op 12 september! zie ik op de net afgemaaide weiden op de overkant van de Ourthe tussen de 9 buizerds die te voet op muizenjacht zijn, een ex. met een witte band boven op de staart. Deze vogel leek ook zwaarder dan de andere maar de afstand was te groot om iets te zien van bevederde poten of 'lange broek', overigens een goed kenmerk. Er zat bovendien geen schot in de zaak van de wandelende sfinksen, af en toe vloog er eens eentje op naar een paaltje, weinig opwindends en na een poos was ik het beu. Wat ook opviel was

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert

Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem

09/361 03 00
Jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

Boomkwekerij
DE BOCK LV

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes,
Vaste planten, Coniferen, Sierbomen,
Haagplanten, Fruitbomen.

Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax: 055/31.35.83

dat de witstaart wat meer ruimte nam, wat terzijde van de andere bleef en zich niet mengde met de buizerds, die soms als kiekens in de wei stonden. Dat is me ook later met andere witstaarten opgevallen. Men kan het eenzaamheid noemen, een karaktertrek die me overigens wel bevalt. Op 15 oktober kwamen er in de namiddag met een opgeklarde lucht en een W tot ZW wind veel buizerds overvliegen, waartussen weer eentje met een witte band boven de staart. Ook de volgende dagen duiken ze steeds weer op, bleke vleugels, karakteristieke polsvlekken en misschien wat langere vleugels, veranderlijke borsten buiktekening... En soms samen met erg bleke vormen van de buizerd... Het wordt een warme herfst met als klap op de vuurpijl 26 september met 12 tot 15 witstaarten tussen de overtrekkende buizerds, wat betekent dat ik wat over mijn toeren ben en het niet meer zo goed kan volgen. "Trop is te veel", zei ooit VDB.

Vanaf die dag zijn er steeds wel te zien geweest. Op 3 oktober noteer ik dat die witstaarten nooit roepen, terwijl buizerds zich met veel 'gewieuw' aankondigen. Op 19 oktober weer veel buizerds, meer dan 100, waarbij ook een aantal witstaarten. Een ervan begint te jagen boven een weiland dat al wat langer gehooïd is en waar het gras alweer 4 vingers hoog staat. Hij overvliegt de wei op een halve meter hoogte, wendend van links naar rechts, met vleugelvertragingen, zonder evenwel te bidden (een ander goed kenmerk). Ik noteer: welhaast vleermuisachtig. Dat heb ik nog nooit een buizerd zien doen... die zijn ook niet erg geïnteresseerd in langer gras. Dus wordt het weer afwachten wat de winter brengt in Warre. En we hebben een nieuweling: *le grand corbeau*. Het begon met één **raaf** maar nu zitten er al drie. En wat meer is, de plaatselijke kraaien imiteren al hun 'prok-prok' roep, maar ik laat me niet meer in de luren leggen door die valsaards...

Met de beste groeten.

Rundvlees te koop uit Bos t'Ename

Er zijn uitzonderlijk pakketten rundvlees van het Oost-Vlaams roodbont uit Bos t'Ename te koop. De afhaaldag is woensdag 25 januari 2012 tussen 19u30 en 20u. Het vlees zit diepgevroren, versneden en klein verpakt in pakketten van 10 à 11 kg en bevat alle delen van de koe. Prijs per pakket: 12 euro/kg. Het vlees is enkel verkrijgbaar op bestelling per mail naar pieterblonde@hotmail.com. Eet je vlees en wil je graag ons natuurreservaat ondersteunen, bestel dan een pakket natuureigen rundvlees!

Zeldzame pruikzwam in Olsene dreef

Eddy Saveyn

Waar een oude boom al niet goed voor is... Het paddenstoelenseizoen wordt gewoonlijk afgesloten rond half november. Wat doe je eraan als je voor zowat 90 % uit water bestaat en de eerste nachtvorst invalt. Door het zachte weer waren er later op het jaar ook nog mooie dingen te zien. Vraag het maar aan Etienne Colpaert. Op 20 november

Pruikzwam

foto: Christine Ostijn

ontdekte hij op een wandeling in de kasteeldreef te Olsene een pracht van een pruikzwam (*Hericium erinaceum*). Deze opvallende verschijning is bedekt met ijspegelvormige, hangende, zachte stekels die tot 5 cm lang kunnen zijn. Deze geven het vruchtlichaam een enigszins harig uiterlijk, waar het zijn naam aan ontleent. Door deze lange stekels onderscheidt de soort zich van de andere pruikzwamachtigen. Het is een wondparasiet die een dikke boom nodig heeft, bijna altijd een oude beuk. De paddenstoel verschijnt uit een holte in de stam, gewoonlijk waar ooit een tak is afgebroken. Meestal zitten deze zeldzame vruchtlichamen hoog in de boom. In Olsene kon je de soort bewonderen op nauwelijks 2 m hoogte. De kans is groot dat de vruchtlichamen vele jaren terug komen. De meeste waarnemingen gebeuren in oktober. Naar het schijnt is de soort ook lekker. Ze wordt verkocht onder allerlei namen zoals apekop of pompom. Er worden ook medicinale eigenschappen aan toegeschreven. Wil je de soort echt proeven dan kweek je ze beter zelf. Op www.mycobois.be (uit Deinze) kan je broed bestellen waarmee je hout van beuk, eik of notelaar inent. Laat ons maar genieten van het zicht van deze zeldzame prachtzwam!

Aanplant bos en houtkanten in dorpscentrum Herzele

Dirk Buysse.

Herzele - Naar aanleiding van de Dag van de Natuur organiseerde de milieuraad van Herzele in samenwerking met Natuurpunt en het gemeentebestuur op zaterdag 19 november een 'volkse plantdag'. Vlakbij het OCMW-Rust- en Verzorgingstehuis wordt een terrein van ca. 50 are ecologisch ingericht met houtkanten, hakhoutbos en een gedeelte bloemrijk grasland. De brede gemaaide graspaden en een nog aan te leggen houten vlonderpad zullen het gebied toegankelijk maken voor wandelaars en bewoners van het aangrenzende rusthuis.

Zaterdagochtend begon mistig... foto: Johan De Neve

De slogan dit jaar van de Dag van de Natuur was '10 000 handen voor meer natuur' en hieraan heeft de activiteit in Herzele zeker zijn steentje bijgedragen. Een dertigtal vrijwilligers, waaronder de vierdejaars van het Zottegemse college die meehielpen in het kader van hun opdracht biologie, zorgden ervoor dat het voorziene plantmateriaal in een mum van tijd aan de grond werd toevertrouwd.

De zaterdagochtend begon mistig maar al gauw zorgde een mooie herfstzon ervoor dat de jassen aan de kant konden en de eerste zweetdruppels bij de vrijwilligers zichtbaar werden. De wijze woorden van Duivenbosconservator Dries Van Nieuwenhuysse werden alweer waarheid: biodiversiteit is een werkwoord. De groendienst van de gemeente had de dag voordien machinaal de plantputten gemaakt zodat het aanplanten zelf op het droge terrein kinderspel bleek.

Na de werkzaamheden zorgde de gemeente voor een rijk gevulde tafel met boterhammen, soep en de traditionele jenever. Alle aanwezigen waren tevreden met het resultaat van hun arbeid en er werden volop plannen gesmeed om op de volgende Dag van de Natuur een nog groter terrein natuurvriendelijk in te richten.

In totaal kregen een kleine duizend bomen en struiken een nieuwe standplaats. Hopelijk groeien deze inheemse planten op korte termijn uit tot een waardevol biotoop waar de symboolsoorten voor de actie, spotvogel en braamsluiper, zich thuis voelen. Het hakhoutbos bestaat uit zomereik, haagbeuk, hazelaar, sporkehout en, op de meest vochtige plaatsen, ook zwarte els. Soorten als meidoorn, sleedoorn, rode kornoelje en gelderse roos werden aan de randen geplant om een dichte bloem- en besrijke houtkant te vormen. De open terreingedeelten krijgen een ecologisch beheer van maaien en afvoeren, zodat ze kunnen ontwikkelen als bloemrijke graslanden met belangrijke meerwaarde voor vlinders en andere insecten.

De goede samenwerking tussen alle betrokken actoren bij dit project creëert meer toegankelijke natuur en verhoging van de biodiversiteit aan de rand van het dorpscentrum van de gemeente Herzele en biedt ook aan de wandelaars en fietsers op de aangrenzende route een aantrekkelijk landschapsbeeld.

Kerkuilenwerkgroep Herzele

Frederik Dierickx

Uilen spreken tot de verbeelding, zoveel is zeker. Komt het door hun verborgen bestaan, hun geruisloze vlucht, hun doordringende blik of gewoon door de symbolische wijsheid die ze door de eeuwen heen met zich meedragen? Het zal waarschijnlijk een combinatie van factoren zijn. Eén ding staat vast: het is een ongelooflijk fascinerende vogelsoort en een zeer belangrijke indicator voor weinig verstoorde biotopen met een hoge ecologische waarde. Het stemde Natuurpunt Herzele dan ook zeer tevreden dat op zaterdag 12 november heel wat enthousiastelingen deelnamen aan de kerkuilen dag. De kerkuilenwerkgroep had een oproep gelanceerd voor het opnemen van een peter- of meterschap van een kerkuilenkast. Meer dan de helft van de nestkastlocaties valt nu onder de vleugels van een vrijwilliger.

De kerkuilenwerkgroep Herzele werkt ook mee aan het braakballenonderzoek van een thesisstudent en Johan Lefebvre, kerkuilcoördinator van Oost-Vlaanderen.

De kerkuil (*Tyto alba*) is een van onze mooiste inlandse uilen. Met zijn prachtige, hartvormige gezichtsliuier en zijdeachtige, gladde veren maakt hij een adembenemende indruk. Daarnaast is de kerkuil een echte cultuurvolger. Hij maakt zijn nest het liefst in schuren, kerkstorens of op oude zolders. Het is dan ook van het grootste belang dat wij de kerkuil zijn favoriete broedgelegenheden blijven ter beschikking stellen. Niet in het minst om het voortbestaan van de populatie in België en in de Vlaamse Ardennen in het bijzonder te verzekeren. Het plaatsen van nestkasten op zorgvuldig gekozen locaties is hiervoor een belangrijk instrument. Niet alleen het plaatsen

Kerkuiljongen

foto: Paul Vandenbulcke

van de nestkasten is van belang, ook het opvolgen ervan. Net daarom rekent Natuurpunt Herzele op gepassioneerde vrijwilligers. Natuurlijkehebbers die hoog in de kerkstorens de kerkuilkasten uitmesten, jongen tellen en helpen ringen, nieuwe locaties zoeken of oude helpen restaureren. Deze peters en meters zorgen op hun beurt voor de enthousiasmering van anderen en dragen zo bij tot het behoud van de kerkuil en andere uilensoorten.

Indien we deze samenwerking verder kunnen uitbouwen, zetten we een grote stap vooruit richting de vrijwaring van onze natuurlijke biotopen en hun bewoners.

Interesse om lid te worden van de kerkuilenwerkgroep Herzele? Neem dan contact op met Frederik Dierickx, verantwoordelijke kerkuilen Natuurpunt Herzele. dierickx.frederik@skynet.be of 0473/48.34.74.

Weekend Hoge Venen & Ourvallei op 10,11 en 12 augustus 2012

Gerda Achtergaele & Bryan Goethals

Aandachtspunten: ongewervelden, verkenning van natuur & landschap in de Hoge Venen en de Ourvallei.

Excursieregio: Hoge Venen & bovenloop van de Our (Oostkantons).

De Hoge Venen zijn ongetwijfeld één van de meest ongerepte stukjes van de Eifel en behoeft eigenlijk geen verdere aanbeveling. De rustig kabbelende Our heeft de landstreek in dit grensgebied een eigen karakter gegeven. Het evenwicht tussen mens en natuur bleef grotendeels bewaard. Dichte bossen wisselen af met ecologisch waardevolle opener gebieden.

De excursies werden voorbereid door Bryan Goethals (araneoloog) en Gerda Achtergaele (geografe). Tijdens de excursies worden zij bijgestaan door andere leden van Lampyris gespecialiseerd in verschillende diergroepen (bv. vlinders, kevers, slakken, ...). Naast aandacht voor ongewervelden zal er ook aandacht zijn voor het landschap, zijn ontstaan en ecologie. Je krijgt nog een uitgebreide bundel vooraf. De gekozen verblijfsaccomodatatie biedt ons ook ruimte voor regenprogramma's en avondactiviteiten (voordracht, determineren, nachtvlinders vangen, ...)

Logement: herberg 'de Lanterfanter', Schönberg (St. Vith), www.lanterfanter.be.

De herberg ligt midden in de bossen met een prachtig zicht op de Ourvallei.

Hij werd van een afgeleefd pension verbouwd en gerenoveerd tot een gezellig hotelletje. Om de natuur zo weinig mogelijk te belasten, werden milieuvriendelijke oplossingen zoals warm water op zonne-energie en een biologische afvalwaterzuivering

De Ourvallei foto: Hugo Verschelden

voorzien. Het werd in november 2011 als eerste hotel in de Ardennen bekroond met het ecolabel 'de Groene Sleutel'.

De herberg verstrekt enkel eten en drinken aan logerende gasten. Zij voorzien in een ruim en gevarieerd ontbijtbuffet en een 3-gangen maaltijd 's avonds. We kunnen er ook ons lunchpakket klaarmaken. We verblijven er als groep alleen en kunnen zo de gezelligheid van een vakantiehuis combineren met de service van een driesterrenhotel. De kamers variëren van 2 tot 5 personen. Er is ook een salon met open haard, een terras en een sauna.

Wij zullen rekening houden met uw wensen en voorkeuren bij het indelen van de kamers. Wij voorzien een groepsgroote van max. 25 deelnemers. We verbleven al eerder in dit logement voor ons weekend in 2008. Een extra verblijf in de zomer van 2011 overtuigde ons om weer voor de gezelligheid bij Git en Ed te kiezen.

Zicht op de Our
f: Hugo Verschelden

Maaltijden:

Picknick op vrijdag zelf mee te brengen;
3-gangen avondmaal op vrijdag en zaterdag;
Ontbijtbuffet op zaterdag en zondag;
Lunchpakket op zaterdag en zondag.

Vervoer:

Ongeveer 250 km reisweg met privéwagens; mogelijkheid tot kostendelend rijden.

Kostprijs:

De kostprijs voor het gehele weekend (2 overnachtingen, 2 avondmalen, 2 ontbijten, 2 lunchpakketten, bed- & badlinnen en algemene kosten) wordt geraamd op 130 euro.

Persoonlijk verbruik van dranken wordt apart betaald.

Er zijn ook nog de kosten voor vervoer (kostendelend rijden).

Inschrijven en betalen:

Je stuurt een mail met jouw naam en die van eventueel andere personen waarvoor je wenst in te schrijven naar g.achtergaele@telenet.be.

De inschrijvingen worden genoteerd volgens aankomst van je mail.

Wij vragen je bij je inschrijving een

voorschot van 50 euro te betalen op rekening BE62 7370 3275 8761 van Lampyris. Dan pas wordt je inschrijving definitief.

Het saldo van 80 euro dient in de maand juni 2012 betaald te worden.

Afzeggen na betalen van het voorschot kan enkel als er nog mensen op de wachtlijst mee willen of als je een andere vervanger aanbrengt, anders blijft het voorschot verschuldigd.

Voor alle verdere info kan je ons mailen g.achtergaele@telenet.be of bellen 055/60.35.09 of 0486/21.69.22 (Gerda).

Ooievaar teruggemeld

Op 18 november was er een terugmelding van een ooievaar die geringd werd in de Brielmeersen te Deinze op 27/05/2011.

Hij werd opgemerkt op 20/08/2011 in Frankrijk, Le Croisic Loire-Atlantique, op 609 km van hier, waar ze met de kijker zijn ringnummer hebben kunnen aflezen

Plantencursus 'Weet wat je wiedt!'

- Wil je graag meer weten over planten?
- Ben je het beu om in je eentje te zitten knoeien in je flora?
- Wil je graag mee op stap met onze Gentse plantenwerkgroep?
- In **5 theorielessen** en **2 praktijklessen** stomen we je klaar om zelf met een flora op stap te gaan.

Praktisch:

Theorielessen op 22 en 29 maart en op 5, 12 en 19 april van 19u tot 22u, in het NMC de Bourgoyen.

Excursies op 21 april van 9u tot 12u en op 26 april van 19u tot het donker wordt in een natuurgebied in Gent. De exacte locaties worden tijdens de theorielessen meegedeeld.

Inschrijven kan door een mailtje te sturen naar kristelkeppens@gmail.com met als onderwerp 'Inschrijving weet wat je wiedt' en 45 euro (niet-leden Natuurpunt) of 35 euro (leden natuurpunt) over te schrijven op rekening 890-4340659-37 van Natuurpunt Gent met vermelding 'cursus plantenwerkgroep'.

Wees er snel bij want het aantal is beperkt tot 25 inschrijvingen.

SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
SV: Natuurpunt afdeling Scheldevallei
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
ODU: Natuurpunt afdeling Oudenaarde.
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
DE-plus: Natuurpunt afdeling Deinze plus.
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele.
KRB: Kern 'Rondom Burreken'
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus
PAWG: Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen plus.
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
IWG: Invertebratenwerkgroep 'Lampyrus'
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen plus.
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt VA plus
BWG: Bramenwerkgroep Natuurpunt VA plus
MOW: Milieufront Omer Watez
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu.
TW: Trage Wegen vzw
VA-plus: Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus.
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei.
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen

Woensdag 11 januari 2012

SV+VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne, o.l.v. Paul Vandenbulcke, tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zul je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,... Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. De exacte inhoud trachten we op voorhand te publiceren bij 'activiteiten' op onze VWG-website: <http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/>.

Vrijdag 13 januari 2012

Gezamenlijke nieuwjaarsreceptie van Natuurpunt VA-plus en Milieufront Omer Watez. We zetten het nieuwe jaar in met een hapje en een drankje. Afspraak om 19u30 in de parochiezaal te Leupegem - Oudenaarde (Somppelein). Graag vooraf een seintje aan MOW vzw, Kattestraat 23 te Oudenaarde, tel. 055/30.96.66 of info@milieufrontomerwatez.be.

Zondag 15 januari 2012

SV+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijker te Zingem. Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen, vogelgids.

Vrijdag 20 januari 2012

HRZ: Lezing salamanders en nieuwjaarsreceptie. Spreker: Robert Jooris, organisator: Dries Van Nieuwenhuysse, tel: 0474/97.54.13. Samenkomst om 20u in ontmoetingscentrum 't Hoefijzer in Woubrechtgem (Herzele). De nieuwjaarsreceptie van afdeling Herzele wordt voorafgegaan door de herverkiezing van het bestuur en een salamander-lezing door Robert Jooris, coördinator amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt. Iedereen is welkom. Leden van afdeling Herzele kunnen zich kandidaat stellen om tot het bestuur toe te treden.

Zondag 22 januari 2012

DE-plus: Opening van het Deinze natuurpuntjaar met nieuwjaarswandeling, nestkastenworkshop, pannenkoekenfeest en algemene ledenvergadering in Grammene. Samenkomst om 13u30 in zaal Leiezicht aan de kerk van Grammene voor de algemene ledenvergadering. Om 14u start de Nieuwjaarswandeling langs de oude Leiearm van Grammene voor volwassenen. Kinderen kunnen ondertussen hun eigen nestkast in elkaar knutselen (1 nestkast gratis per gezin dat lid is van Natuurpunt Deinze

of JNM Leievallei, anderen 5 euro per nestkast). Omstreeks 16u30 volgt het traditionele gezellig samenzijn met pannenkoeken. Gidsen: Karel De Waele, Koen Bilcke, Paul De Wilde, Noël Deloof. Meebrengen: waterdicht schoeisel en verrekijker voor de wandeling, hamertje en eventueel helpende papa of mama voor de nestkasten. Info: Koen Houthoofd, tel. 09/328.11.08.

ZV: Nieuwjaarsreceptiewandeling te Kottem/Cotthem. Info: Jan François, tel. 09/361.03.00. Samenkomst om 10u aan De Boomgaard, Cotthem 15 te St-Lievens-Houtem. Wandeling in het natuurgebied Cotthem. Vanaf 11u30 nieuwjaarsreceptie in 'De Boomgaard'. Einde rond 13u. Voorzie je van aangepast schoeisel.

Zaterdag 28 januari 2012

SV: Dia-winteravond te Heurne: IJsland door Gerard Mornie. Aanvang om 20u stipt in Zaal 'Amigo', Heurnestraat 235 te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom 2,50 euro (max. 5 euro per gezin). Zie ook de aankondiging op de achterflap.

Vrijdag 3 februari 2012

ZV: Algemene vergadering. Info: Jan François, tel. 09/361.03.00. Afspraak om 20u in de zaal van café 't Verval, Gentse Steenweg 137 te Zottegem (Grottenberge). Evaluatie afgelopen jaar en planning nieuw werkjaar. Tussendoor en nadien gezellige babbel met hapje en drankje. Einde rond 23u.

Zaterdag en zondag 4-5 feb. 2012

SL+ OUD: Knotactie in de Langemeersen. Info: Alexander Van Braeckel, tel. 0473/854562. Samenkomst om 9u in de Meersstraat in Petegem a/d Schelde ter hoogte van het moeras. Er worden knotwilgen geknot. Hout wordt verdeeld onder de deelnemers, afhalen pas in de zomer. Meebrengen: zaag, bijl, werkhandschoenen. Einde omstreeks 15u.

Zaterdag 4 februari 2012

VWG+VA: Bosuilwandeling op de Kluisberg te Ruien. Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 16u op de parking van de zwemkom 'Kluisbos'. Na een inleiding over leef -en voedingswijze van de Bosuil worden de rustende Bosuilen opgezocht en bewonderd met verrekijker of telescoop. Bij valavond horen we de typische Bosuilroep. Dit jaar wordt speciaal, want het is de 40 ste keer dat deze bosuiltocht doorgaat! Na de wandeling is een drankje voorzien. Einde rond 19u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen, evt. zaklamp voor de terugtocht.

VA: Kijken naar sterren en sterrenbeelden op de Kluisberg te Ruien, aansluitend bij vorige tocht. Gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30. Samenkomst om 19u op de parking van de Toren. Einde omstreeks 21u. Deze activiteit sluit naadloos aan bij de Bosuiltocht maar gaat enkel door als de weersomstandigheden het toelaten (heldere hemel, enkele wolkjes kunnen geen kwaad; maar statistisch gezien is februari de maand met de meeste heldere nachten). Indien je twijfelt of deze activiteit wel zal kunnen doorgaan, kan je altijd bellen in de loop van de dag (tot 15u) naar Gunther. Het best is gewoon reeds mee te wandelen vanaf 16u voor de bosuilen, maar je kan ook aansluiten om 19u. Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel, verrekijker, eventueel telescoop.

Zondag 5 februari 2012

VWG+OUD: Overwinterende vogels op de Donkvijver en in de Langemeersen. Gidsen: Nico Geiregat, tel. 0473/93.32.33 en Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62. Samenkomst om 14u op de zuidelijke parking van de Donkstraat te Oudenaarde (straatje naar surfclub en outsider). We bekijken de overwinterende watervogels van de Donkvijver en gaan daarna de Langemeersen in voor een flinke vogelwandeling met de blauwe kiekendief als doelsort. Einde om 18u. Meebrengen: warme kledij, laarzen, verrekijker, eventueel telescoop....

Woensdag 8 februari

DE-plus: uitzending project Dood doet Leven door Dirk Raes. Start om 20u in de kelder van de bibliotheek van

Deinze (Gentpoortstraat1). Zowat drie jaar terug werd het project Dood doet Leven opgestart door ANB-boswachter Dirk Raes en dit in het Zoniënwoud. Tijdens een boeiende uiteenzetting maken we kennis met de uitgebreide doelen van dit project, maar ook met de reeds aangename resultaten. Door middel van visuele waarnemingen alsook beelden en filmpjes van dag- en nachtcamera's kon een inschatting gemaakt worden van wat zoal bij kadavers langskomt. Als spin-off van het project wordt een inventaris gemaakt van welke dieren, waar en wanneer als verkeerslachtoffer vallen. Dit kaartmateriaal geeft een zeer goed idee waar de rode en zwarte knooppunten liggen. Een boeiende avond met leuke beelden om duidelijk te maken dat er Leven na de Dood is. Gratis toegang. Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 11 februari 2012

■ **ZV: Beheerwerken in de Munkbosbeekvallei.** Info: Laurent Flostroy, tel. 055/60.51.13. We voeren enkele winterwerken uit in de Munkbos te Velzeke nabij Dikkele. Afspraak om 10 uur aan de toegang van de Munkbos in de Munkbosstraat. 's Middags is er warme soep en brood met beleg. Einde voorzien rond 16u. Meebrengen indien beschikbaar: beugelzaag, kapmes, spade, kledij die vuil mag worden, ...

Woensdag 15 februari 2012

■ **VA+WMBV+ZWG: Cursus 'Uilen en braakballen', deel 1.** Start om 20u in de parochiezaal van Etikhove, Nederholbeekstraat 30 te 9680 Maarkedal. Einde omstreeks 22u30. Lesgevers: Norbert Desmet en Rik Desmet. Info: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10 of johan.cosijn@telenet.be. Driedelige cursus (15 en 29 feb. en 7 maart 2012). Na deze cursus kan iedereen alle muizen in braakballen op naam brengen maar tevens kikkers, vleermuizen e.a. herkennen. En steeds is er de verrassing: een driehoornige mestkever of een vogelringetje.... Cursusgeld: 15 euro (leden), 20 euro (niet-leden) en 10 euro voor min 18-jarigen. Inschrijven voor de cursus is verplicht en kan tot 8 februari door overschrijving van het cursusgeld op rek. 001-5483165-25 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal met vermelding van 'Cursus Uilen en Braakballen' en het aantal personen. In deze eerste les is er uitleg over de uilen en het pluizen van braakballen aan de hand van een PP-voorstelling en didactisch materiaal (collecties schedels e.a.). De eerste braakballen komen op tafel...en we gaan determineren tot de grote groepen: woelmuizen, spitsmuizen Alle materiaal zal aanwezig zijn maar loep (x 10) is welkom.

Zaterdag 18 februari 2012

■ **HRZ: Uilenwandeling in Herzele.** Gids: Dries Van Nieuwenhuysse, info Frederic Dierickx: tel 0473/48.34.74, dierickx.frederik@skynet.be. Samenkomst om 19u30 aan de kerk van Sint-Antelinks (Herzele). Einde voorzien om 22u. Meebrengen: verrekijker, laarzen.

Zondag 19 februari 2012

■ **SV+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijker te Zingem.** Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen, vogelajds.

Vrijdag 24 februari 2012

■ **MOW: Voordrachtavond: Mogen we nog vlees eten?** Start om 20u in de Parochiezaal te Etikhove, Nederholbeekstraat. Sprekers zijn Patrick De Ceuster van Wervel en Guy De Praeter van ABS. De vleesproblematiek zal dus uit verschillende invalshoeken belicht worden. Inkom: 3 euro - leden van MOW gratis. Organisatie: MOW-Maarkedal.

Zaterdag 25 februari 2012

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen gebelzen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de

zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ **DE-plus: beheerwerken in Wontergem (Goedstraat).** Info: Rik Desmet, tel 09/386.46.63 of 0497/87.56.14. In de Goedstraat werd jaren geleden een rietveld als waterzuivering aangelegd. Dit heeft ondertussen zijn functie verloren en kwam in beheer van Natuurpunt. We willen hier een amfibieënbiotoop creëren. Daarvoor moet de houtopslag verwijderd worden. De professionele terreinploeg van Natuurpunt doet het kapwerk en wij ruimen op. Wie komt helpen heeft recht op een deel van het hout. Afspraak om 9u15 aan de kerk van Wontergem of om 9u30 in de Goedstraat aan het voormalig waterzuiveringstation. Nodig: laarzen, handschoenen, zaag... Indien het werk in de voormiddag niet gedaan is werken we in de namiddag verder: 13u aan de kerk van Wontergem, 13u15 in de Goedstraat. Einde omstreeks 17u.

Zondag 26 februari 2012

■ **DE-plus: Over mossen, korstmossen en luchtkwaliteit.** Gidsen: Jan Kindt en Eddy Vervynck, tel. 0496/62.63.03. We starten om 10u op de parking van domein 'De Ceder' Parijsstraat te Deinze (Astene). Educatieve wandeling voor jong en oud. Als een echte onderzoeker gaan we op pad in de omgeving van Astene en maken we kennis met enkele veel voorkomende mossen en korstmossen. Met behulp van zoekkaart en werkblad bepalen we op een 'luchtige' manier de luchtkwaliteit in onze omgeving. Ideale wandeling voor iedereen die een eerste kennismaking wil met deze wondermooie miniatuurwereld. Terug tegen 12u30. Na de wandeling mogelijkheid tot aankoop zoekkaart en infoboekje van mossen of korstmossen. Meebrengen: laarzen, goede loep.

■ **ZV: Lentemaaltijd.** Info: Jan François, tel. 09/361.03.00. Vanaf 11u30 in de polyvalente zaal van de Bevegemse Vijvers, Bevegemse Vijvers 1 te 9620 Zottegem. Een heerlijke maaltijd ten voordele van de natuurgebieden in Brakel, Zottegem en Zwalm. Kaarten voor volwassenen 13 euro, voor kinderen 8 euro. Te verkrijgen bij bestuursleden of medewerkers of via overschrijving op rekeningnummer BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei, p.a. Ommegangstraat te Brakel met vermelding van uw keuze en aantal volwassenen/kinderen. Einde rond 15u.

■ **OD: Natuurwandeling in de Heurneersen met aansluitend ledenfeest Natuurpunt Oudenaarde.** Gids: Gerard Mornie, tel. 0474/56.62.48. Samenkomst om 9u30 aan zaal Amigo Heurnestraat 135 te Heurne. Einde van de wandeling om 11u45. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Aansluitend ledenfeest in de zaal Amigo. Vanaf 12u aperitief, daarna middagmaal (vlees/vegetarisch). Volwassenen: 12 euro, kinderen tot 12jaar: 6 euro. Eetbonnen bestellen bij Alexander Van Braeckel tel. 0473/854562.

Woensdag 29 februari 2012

■ **VA+WMBV+ZWG: Cursus 'Uilen en braakballen', deel 2.** Start om 20u in de parochiezaal van Etikhove, Nederholbeekstraat 30 te 9680 Maarkedal. Einde omstreeks 22u30. Lesgevers: Norbert Desmet en Rik Desmet. Info: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10 of johan.cosijn@telenet.be. Be Nog evenementen heel gericht alle kenmerken via PP oprisnen en dan langzaam pluizen tot op de soort: rosse woelmuis, bosspitsmuis... Er kan nog aangesloten worden voor wie vroeger al eens een 'pluissessie' volgde. De collecties zijn aanwezig ter vergelijking van gevonden schedels en botjes.

Zaterdag 3 maart 2012

■ **SV+VA+SL+RO: Ledenfeest met etentje en natuurquiz.** Dit ledenfeest gaat door in de parochiezaal van Etikhove, Nederholbeekstraat 30, 9680 Maarkedal. Aanvang om 19u met gratis aperitief. Aansluitend keuze uit een vleeschotel: stoverij en/of curry, provencaalse aardappelen en gemengde groenten of een vegetarische schotel: vegetarische curry, spinazieaardappel (dit is geen puree maar een Indisch gerecht) en groentenvok. Inschrijven kan tot 25 februari door storting van 16 euro per persoon (8 euro kinderen tot 12 jaar) op rek. 001-5483165-25 van

Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal met vermelding van 'ledenfeest 2012', het aantal volwassenen en kinderen en uw keuze: stoverij, curry of vegetarisch. Info: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10 of johan.cosijn@telenet.be.

Woensdag 7 maart 2012

■ VA+WMBV+ZWG: Cursus 'Uilen en braakballen', deel 3. Start om 20u in de parochiezaal van Etikhove, Nederholbeekstraat 30 te 9680 Maarkedal. Einde omstreeks 22u30. Lesgevers: Norbert Desmet en Rik Desmet. Info: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10 of johan.cosijn@telenet.be. We drijven het tempo op en proberen in een paar interessante ladingen braakballen mogelijks wat speciale beestjes op naam te brengen: de twee bosspitsmuissoorten, waterspitsmuis, veldmuis en woelrat e.a. (Argonne en La Brenne e.a.) en we putten tegelijk uit de voorraad van onze streek van op verschillende plaatsen.

Zondag 11 maart 2012

■ OUD+VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde. Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u30 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre Zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijdsjes. Einde omstreeks 9u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Zie ook 22 april en 20 mei.

Woensdag 14 maart 2012

■ DE-plus: Cursus 'de natuurlijke tuinvijver': theorie. Lesgever: Joeri Cortens. Start om 19u30 in de kelder van de bibliotheek Deinze. We leren hoe we een nieuwe of bestaande (tuin)vijver aantrekkelijk kunnen maken voor kikkers, salamanders, padden, libellen, waterjuffers en andere leuke waterbeestjes. Aandacht gaat naar de aanleg van een vijver, de waterkwaliteit, vijverplanten en waterdierjes. Er wordt een online-syllabus (57 pagina's) beschikbaar gemaakt voor de deelnemers. Deze cursus is gekoppeld aan twee excursies (zie 25 maart en 17 juni). Inschrijving: 3 euro voor leden Natuurpunt Deinze plus, 5 euro voor anderen, ter plaatse te betalen. Info: Koen Houthoofd, tel. 09/328.11.08. Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 17 maart 2012

■ ZV: Fietstocht doorheen de Zwalmvallei. Gids: Karel De Wager, tel. 0485/99.55.86. Afspraak om 14u aan de kerk te Michelbeke (Brakel). Fietstocht doorheen ons afdelingsgebied. Dit zoveel als mogelijk langs landelijke, maar verharde wegen. Onderweg staan we even stil bij onze natuurgebieden en landschapselementen zoals beken en monumentale bomen. Weet je veel over een bepaald gebied, fiets dan gerust mee want dat maakt het nog boeiender. Het parcours kan pittig zijn, maar het wordt zeker geen 'ronde van de Zwalmvallei'. We wachten op elkaar en er zijn voldoende stops voorzien. Einde rond 17u. Voorzie je van een fiets in goede staat, aangepaste kledij.

Zondag 18 maart 2012

■ SV+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijkers te Zingem. Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel. 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen, vogelgids.

Vrijdag 23 maart 2012

■ GZ: Opruimen van zwerfvuil in de Scheldevallei. Info: André Vandecapelle tel. 09/384.29.73 of GSM 0498/45.93.42. Samenkomst om 14u aan de Scheldebrug te Zingem, kant Zingem. Einde omstreeks 17u.

Zaterdag 24 maart 2012

■ GZ: Wijndegustatie ten voordele van het reservatenfonds. Info: Paul Dhondt 09/383.77.31. Samenkomst om 20u in de Klub, Kwaadstraat 9 in Zingem. Uitgebreide degustatie van kwaliteitsvolle natuurlijke wijnen, gevolgd door een lichte natuurlijke maaltijd. Mogelijkheid tot naproeven (en desgevallend bestellen) van uw favoriete wijn. Gezellig samenzijn onder natuurvrienden. De opbrengst

gaat integraal naar het reservatenfonds. Inschrijven kan door overschrijving van 25 euro/persoon op reknr. 523-0801629-96 van NP Zingem.

Zondag 25 maart 2012

■ VWG + VA: Op zoek naar spechten en mezen in het Kluisbos. Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Thijs Lietaer, tel. 0473/58.17.14. Samenkomst om 7u aan de parking van het recreatieoord 'Kluisbos' (zwembad). Voorjaarsgeluiden en territoriumgedrag van boomklevers, mezen (o.a. glanskop) en spechten, mogelijks middelste bonte specht. Einde omstreeks 10u30. Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel, verrekijker.

■ DE-plus: Familiale wandeling met wateronderzoek in het stadsbos. Gidsen: Jeroen Bossaer (0473/99.95.71) en Mattias Bossaer. Afspraak om 10u op de hoek van de Gampelaeredreef en de Krekelstraat te Astene. We maken een korte natuurwandeling door het stadsbos. In enkele poelen gaan we vissen op kleine waterdierjes. Ook zullen er enkele amfibieënvalen klaarstaan. Einde omstreeks 12u. Opgelet: de paden kunnen er drassig bijliggen. Deze excursie maakt ook deel uit van de cursus 'de natuurlijke tuinvijver'.

■ SL: Familiale landschapswandeling door Nokere met bezoek aan het natuurreservaat 'Het Kordaelbos'. Gids: Lieven Kinds, tel. 09/383.71.39. Afspraak om 14u vóór de kerk te Nokere. Parking achter de kerk. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

■ WMB: Voorjaarsflora in de Munkbosbeekvallei. Gids: Laurent Flostroy, tel. 055/60.51.13. Vertrek om 14u aan de kerk van Dikkele. Een rustige wandeling in de Munkbosbeekvallei met oog voor de voorjaarsflora. De wandelroute loopt langs autoluwe wegen en onverharde voetwegels. Terug aan de kerk rond 16u. Na de wandeling is er vrijblijvend de mogelijkheid om een warme chocomelk, Zwalmse tripel of koffie met appeltaart te nuttigen.

Zaterdag 31 maart 2012

■ KBE: Werkdag in het bos t'Ename. Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen gebazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkdanschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ NWB: Plantenstudiedag van voorjaarsbossente Thuin. Gids: Luc Allemeersch, tel. 02/361.60.54. Samenkomst aan het station van Thuin (rue de la gare du nord) om 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in nog te bepalen kmhok, met de vroege voorjaarsflora, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meereizen (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of beter nog: karel.de.waele@skynet.be).

Zondag 1 april tot 12 april 2012

■ SV: Reis naar Turkije o.l.v. Jacques Vanheeuverswyn.

Zondag 1 april 2012

■ HRZ: Voorjaarswandeling in het Duivenbos. Gids: Dries Van Nieuwenhuysse, tel: 054/50.37.89, e-mail: dries.van.nieuwenhuysse@hotmail.com. Samenkomst om 9u aan de kerk van Sint-Antelinks. Einde rond 12u. Een gelegenheid om het tapijt bosanemonen in het Duivenbos in bloei te zien. Meebrengen: laarzen.

Zondag 8 april 2012

■ GZ: Ochtendwandeling met aansluitend ontbijt door de Scheldemeersen en algemene vergadering. Gids: Eddy Van Den Abeele tel. 09/384.43.54 of 0474/62.20.52. Start om 5u30 aan Huize Adelgoed Omgangstraat in Zingem. Einde wandeling omstreeks 7u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

(Paas)maandag 9 april 2012

■ **DE-plus + VWG: vogelgeluiden voor dummies.** Gidsen: Koen Bilcke (0473/81.43.58) en Etienne Colpaert. Samenkomst aan de kerk van Woutergem om 9u30. Einde rond 12u. Welke vogel zingt nu iedere morgen aan je slaapkamervenster? En hoe klinkt nu de koolmees? Tijdens deze wandeling concentreren we ons op een achttal veel voorkomende vogels en leren we spelenderwijs hun zang kennen. Geschikt voor families en beginners. (zie ook 29 april) Meebrengen: goed schoeisel, vogelgids, verrekijker.

Woensdag 11/4 tot en met zondag 15/4

■ **CVN + VA-plus: Cursus Natuur In Zicht Vlaamse Ardennen.** Verschillende lesgevers. Meer info: Pieter Blonde, pieter.blonde@c-v-n.be, 055/33.54.49. Samenkomst om 9u aan de Natuurpunt loods Bos t'Ename, Braamburgstraat 43, 9700 Oudenaarde. Einde 16u30. Natuur-In-Zicht is een basiscursus over de natuur. De nadruk ligt op natuurbeleving en kennismaking met de natuur. Er is geen enkele voorkennis vereist. Door de cursus krijg je meer inzicht in de natuur (ecologie, planten, dieren, landschappen en biodiversiteit). Voor elk thema is er in de voormiddag een binnen- en in de namiddag een buitenactiviteit (excursie) voorzien. Zeker tijdens de buitenactiviteiten zal je verwonderd staan van wat de natuur in je eigen omgeving allemaal te bieden heeft.

Zaterdag 14 april 2012

■ **NWB: Plantenstudiedag aan de abdij van Affligem.** Gids: Paul Van Den Bremt, GSM 0474.90.02.49. Samenkomst aan de kerk van de abdij te Affligem (Abdijstraat 6) om 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok D4.51.32, met voorjaarsflora langs de Weimeersbeek, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of beter nog: karel.de.waele@skynet.be).

Zondag 15 april 2012

■ **VA-plus + RLVA + ANB + MOW: Vlaamse Ardennendag te Kluisbergen.** De Vlaamse Ardennendag, dertien jaar in het Kluisbos te Kluisbergen, is de trefdag voor alle gezinnen en organisaties met een hart voor natuur, bos en landschap in de Vlaamse Ardennen. Samen bieden wij je een zeer ruime waaijer van boeiende activiteiten, die pareltjes bos, natuur en landschap van de Vlaamse Ardennen in de kijker zetten. Zie voor meer info: www.vlaamseardennendag.be.

Zaterdag 21 april 2012

■ **PWG + ZV: Plantenstudievoormiddag in het Kloosterbos te St-Maria-Oudenhove.** Gids: Karel De Waele (tel. 09/386.45.60, GSM enkel die voormiddag: 0474/77.82.76). Samenkomst om 9u aan de kerk van St-Maria-Oudenhove. Einde omstreeks 12u. De ganse voormiddag studie van de flora in één km², nl. het kwartierhok E3-33-42, met o.a. de reservaten Kloosterbos en Vossenhol. Hierbij worden indien nodig diverse determinatiewerken gebruikt en aldus verschillende veldterminatietekens van de flora aangeleerd. We doen dit samen met, en op aanvraag van, plantengroep 'Naturelaar' van afdeling 's Heerenbosch. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

■ **PWG+ZV: Educatieve plantenwandeling voor beginners in het Kloosterbos te Sint-Maria-Oudenhove.** Gids: Dieter Everaert, tel. 09/345.96.30. Samenkomst om 14u aan de kerk van Sint-Maria-Oudenhove. Onder begeleiding wordt de systematiek van de meest voorkomende plantenfamilies in een traditioneel Vlaamse Ardennenbos aangeleerd. Einde om 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, flora, evt. loep.

Zondag 22 april 2012

■ **OUD+VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u15 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn al meer soorten vogels terug van het verre Zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar nieuwe vogelwijdsjes. Einde omstreeks 9u.

Meebrengen: laarzen, verrekijker. Zie ook 20 mei.

■ **VA+ WMB: Gezinswandeling in de Maarkebeekvallei.** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor de voorjaarsbloei in het Eeckhoutbos en het Longkruidbosje. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek en doet denken aan de landschappen van Valerius De Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

■ **ZV: Dag van de Perlinkvallei.** Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Afspraak aan de school, Boekelbaan 110 te Zwalm (Sint-Blasius-Boekel). Samenkomst om 6u en om 8u30 voor vroege ochtendwandelingen met extra aandacht voor de vogels. Om 8u30 bezoeken we ook Chris Nuyns, een vogelringer, die actief zal zijn in het gebied. In samenwerking met de Vrije Basisschool Sint-Blasius-Boekel, die het peterschap heeft opgenomen van het natuurgebied.

■ **MOW: Dag van de Aarde - Fietsshapping.** Tussen 14u en 18u staat de fiets centraal in een waaijer van activiteiten. Op twee locaties -Omer Watezschool in Schorisse en Sportterrein Maalzaakstraat in Etikhove- kun je terecht voor volgende activiteiten:

- Lokale fietshandelaars staan er in voor kleine gratis herstellingen zodat je fiets weer rijklaar is.
- Ben je niet (meer) zeker op de fiets? Kom dan eens proberen.
- Een leuk fietsparcours voor elke leeftijd.
- Gratis graveren van fietsen.
- De fietsen van je dromen? Ook alternatieve fietsen zijn te zien. Uiteraard kan je er ook nieuwe fietsen kopen.

Zaterdag 28 april 2012

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blonde, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblijzen om vele klusjes te doen in het natuurservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/ bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ **NWB: Plantenstudiedag in het Walenbos.** Gids: Daniel de Wit, GSM 0477.25.10.32. Samenkomst aan de kerk van O.L.V. Tielt (Bergstraat 1B Tielt-Winge) om 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok D5.56.42, met voorjaarsflora in elzenbroekbos, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of beter nog: karel.de.waele@skynet.be).

Zondag 29 april 2012

■ **DE-plus+ VWG: vroege ochtendwandeling.** Gidsen: Koen Bilcke (0473/81.43.58) en Etienne Colpaert. Samenkomst aan de kerk van Woutergem om 6u15. Hoort je effectief meer vogels bij zonsopgang? We nemen de proef op de som. We volgen identiek hetzelfde traject als op paasmaandag, maar nu een paar uur vroeger. We wandelen voorbij een park, tuinen, akkers, een rietveld en de meersen en verkennen hiermee verschillende biotopen. Ook voor beginners. Einde omstreeks 9u. Meebrengen: goed schoeisel, vogelgids, verrekijker.

■ **RO: Voorjaarskruiden in de Ronische Pyreneën.** Gids: Philippe Moreaux, tel. 0476/49.24.61. Samenkomst om 14u aan Hof ter Guchten, Rotterij 278 te Ronse. Tegelijkertijd wordt er een activiteit georganiseerd door Jeannine Tassyns, 'sneukelen uit de veldkeuken': koken met voorjaarskruiden uiteraard ook in Hof ter Guchten. Na zijn excursie, omstreeks 16u30, komt Philippe met de excursiedeelnemers proeven van hetgeen werd klaargemaakt (samen met een lekker drankje).

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken

www.beatrijs.be

BOEKHANDEL

Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde

Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

TUINAANLEG

EN - ONDERHOUD

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

Polet Accountancy bvba

Boekhouding - Fiscaliteit - BTW

Eenmanszaken - Vennootschappen

Pascal Polet

Meiweg 30, 9870 Zulte

Tel: 056/61.53.27

Fax: 056/61.79.01

Gsm: 0476/44.90.91

E-mail: polet.accountancy@skynet.be

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'

Dierenartsen De Pourcq Bernard
en Moreaux Philippe

Blauwesteen 43 te 9600 Ronse

www.dierenartsenpraktijkblauwesteen.be

tel: 055/21.38.19

uit sympathie

De Zonnebloem

*Al meer dan 25 jaar vind je bij ons
alles voor een gezonde levenswijze*

**Het grootste gamma biologische voeding in de streek
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen**

**Steeds 10 % korting voor NP-leden
op het ruimste aanbod natuurstudieboeken**

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 de.zonnebloem@skynet.be www.bioshop.be

P.V.S.
electronic
developments
b.v.b.a.

ELEKTRONICA

ontwerp - productie - repair

+ **ZAKLAMPEN** www.pvsed.com/zaklampen

voor alle inlichtingen:

info@pvsed.com of 055/49.60.12

Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm, BE 866.983.228

eurabo
natuurlijk!

www.eurabo.be

bio-ecologische bouwmaterialen
voor energiezuinige houtbouw

Het keurmerk voor
verantwoord
bosbeheer

Ronse - Gent | tel + (0)55 23 51 40 | info@eurabo.be

Office Partners

méer dan **complete** kantoorinrichting

**gratis catalogoog
& info folder
professioneel advies op maat**

<http://www.officepartners.be>
e-mail: officepartners@skynet.be

Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

**Uw reclame in Meander bereikt 2550 leden-gezinnen in de regio
Vlaamse Ardennen plus en 230 sympatisanten over gans Vlaanderen
Geïnteresseerd? Contacteer voor meer inlichtingen één der redactieleden (zie colofon)**

Overzicht vogelwaarnemingen september – november 2011

Dimitri Van de Populiere

De najaarsperiode is zoals steeds een hoogtepunt bij veel vogelkijkers. Op veel trektelposten in België werden records verpulverd. De influx aan roofvogels uit het hoge noorden werd overal opgemerkt. Dat resulteerde bij ons in 4 waarnemingen van de zeldzame ruigpootbuizerd, 6 waarnemingen van velduil en maar liefst 21 waarnemingen van rode wouw! Dankzij een krachtige oostenwind werden de kraanvogels net als in het voorjaar naar de westelijke helft van het land geblazen. Een zeldzame roodkeelpieper werd opgemerkt in Eke en de kleine bladkoning lokte veel kijklustigen naar Ronse. Andere uitschieters waren 2 klapeksters, baardman en roodkeelduiker. Bij deze ook een warme oproep: stem op het einde van het jaar mee voor de beste soort van het jaar op onze mailinglist.

Futen tot eenden

Roodkeelduiker: 11-11: Oudenaarde, Schelde: 1 ex. (NGE, e.a.). **Geoorde fuut:** 24-09: Zingem, Weiput: 1 ex (DDG, DVDP); 3-11: Ruien, Schelde (LCL). **Roerdomp:** 2-10 tot 4-10: Zingem, Weiput: 1 ex (EVG, MOS); 16-11: Ruien, Centrale: 1 ex (TLI); 20-11: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (NGE). **Kleine zilverreiger:** 23-10: Erwetegem: 1 ex (DVDB). **Grote zilverreiger:** 27 waarnemingen. **Ooievaar:** 32 waarnemingen. Grootste groep: 16-09: Ronse, Pyreneeën: 23 ex (DVE). **Lepelaar:** 3-09 tot 5-09: o.a. Oudenaarde, Sluis: 1 ex (NGE, e.a.). **Wilde zwaan:** 6-11: Zingem, Schelde: 2 ex over (USA). **Kleine zwaan:** 16-11: Oudenaarde, Schelde: 2 ex (DDG). **Kolgans:** 21-11: Eke, Tweelingsputten: 14 ex

over (SLI) en Wannegem-Lede: 23 ex over (GCO); 27-11: Eine: 1 ex over (DDG). **Brilduiker:** 8-11: Nazareth, Prijkels: 1 ex.

Brilduiker

foto: Paul Vandenbulcke

Roofvogels

Visarend: 10-09: Ename: 1 ex over (NGE); 26-09: Oudenaarde, Donk: 1 ex (SDH); 28-09: Wannegem-Lede: 1 ex over (GCO); 4-10 en 6-10: Oudenaarde, Donk: 1 ex (NGE, BHE, JVDP); 6-10: Eine, Schelde: 1 ex over (NGE). **Rode wouw:** 21 waarnemingen! Topdag: 16-10: Sint-Denijs-Boekel: 3 ex over (TTP VWG). **Bruine kiekendief:** 43 waarnemingen. Laatste waarneming: 23-10: Eke, Moerbeek: 1 ex (TMA). **Blauwe kiekendief:** 32 waarnemingen. **Ruigpootbuizerd:** 15-10 en 16-10: Wannegem-Lede: 2 en 1 ex (GCO); 24-10: Striijen: 1 ex (LNE); 2-11: Eke, De Ratte: 1 ex (LVM). **Wespendief:** nog 17 waarnemingen. Laatste: 18-10: Ronse, Tombele: 1 ex (RWE). **Havik:** 16-09: Oudenaarde: 1 ex (NDE); 14-10: Zulzeke: 1 ex (NDS); 18-10: Zottegem, Steenbergse bossen: 1 ex (GDK); 1-11: Oudenaarde en Ronse, Tombele: 1 ex (NGE, DVE); 12-11: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE). **Slechtvalk:** 74 waarnemingen! **Smelleken:** 20 waarnemingen.

BYNOLYT
KOWA
LEICA
NIKON
STEINER
SWAROVSKI
ZEISS

Speciaalzaak voor optische instrumenten
alle merken
speciale condities voor Natuurpuntleden
demonstraties op aanvraag

optiek
Van
mmeslaeghe

Nederstraat 20, 9700 Oudenaarde
5/311801 • optiek@vanommeslaeghe.be
www.vanommeslaeghe.be

Rallen tot stern

Kraanvogel: 5-11: Erwetegem: 28 ex over (DBO,NBO); 6-11: Oudenhove: 1 ex (WVE); 8-11: Schorisse: 25 ex (DGE); 12-11: Dikkelvenne: 1 ex (JVE) & Ronse, Tombele: 2 ex (DVE) & Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 18-11: Berchem: 13 ex (CBA). **Bontbekplevier:** 18-09 tot 6-10: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (NGE, e.a.). **Goudplevier:** 15 waarnemingen. Grootste groep: 5-11: Oudenaarde: 60 ex (NGE). **Bonte strandloper:** 13-09 tot 20-11: Nazareth, Callemoeie: 1 tot 3 ex (BDE, e.a.); 9-10: Deinze, Vaart: 1 ex (NGE). **Wulp:** 2-09: Petegem-Leie: 7 ex (KVE, VLO); 4-09 en 25-09: Boekel, Franskouter: 1 ex (BDE, e.a.); 7-10 en 15-11: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO). **Houtsnip:** 20 waarnemingen. 30-11: Bos t'Ename: 3 ex (PBL). **Kemphaan:** 17-11: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (BDE). **Zwartkopmeeuw:** 22/26/27-11: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (NGE, ADV). **Geelpootmeeuw:** 27 waarnemingen. 3-11: Nazareth, Callemoeie: 3 ex (NGE). **Pontische meeuw:** 18 waarnemingen over Deinze en Nazareth, Callemoeie. **Grote mantelmeeuw:** 21-10 tot 9-11: Eine, Scheldemeersen: af en toe 1 ex (NGE, e.a.); 17-11: Vosselare: 1 ex (NGE); 20-11: Deinze, Vaart: 1 ex (NGE). **Zwarte stern:** 25/26-09: Nazareth, Callemoeie: 5 ex (BDE, e.a.).

Duiven tot lijsters

Zomertortel: laatste waarneming: 14-09: Ronse, Pyreneeën: 2 ex (DVE). **Ransuil:** 13-10: Machelen: 2 ex (ECO); 22-10: Petegem, Langemeersen: 1 ex (TLI); 17-11: Machelen: 3 ex (ECO). **Velduil:** 30-09 tot 2-10: Brakel, Burreken: 1 ex (MCA, RDC); 13-10: Striijen: 1 ex (CNU); 16-10: Huise, Kolpaert: 1 ex (GCO); 29-10: Berchem, Paddenbroek: 1 ex (TLI); 5-11: Petegem-Leie: 1 ex (VLO, KVE); 7-11: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO). **Kerkuil:** Eke: 1 ex (SLI); 19-10: Mater: 1 ex (LDV); 20/27-10 en 13-11: Lierde: 1 ex (ADG, HHA); 23-10 en 13-11: Welden: 1 ex (JVDB); 27-11: Maarke-Kerkem: 1 ex (RDC). **Zwarte specht:** 23-09 en 3-10: Nazareth, Hospicebossen: 1 ex (ADV, GLO); 4-11: Wortegem, Spitaelsbossen: 1 ex (LKI); 7-11: Lierde: 1 ex (HHA). **Middelste bonte specht:** 20-11: Lozer: 1 ex (KVE, VLO). **Kleine bonte specht:** 11 waarnemingen. **Draaihals:** 10-09: Berchem, Paddenbroek: 1 vangst (TLI). **Boomleeuwerik:** 34 waarnemingen. **Roodkeelpieper:** 12-10: Eke: 1 ex (JVS). **Boompieper:** 16 waarnemingen. **Gekraagde roodstaart:** 17-09: Petegem, Langemeersen: 1 ex (NGE); 26-09: Striijen: 1 vangst (CNU); 5-10 tot 13-10: Ronse, Oud Kerkhof: 1 ex (SDH); 7-10: Kwaremont: 1 ex (NDS). **Paapje:** 18 waarnemingen.

Grootste groep: 23-09: Petegem-Leie: 9 ex (GCO). **Roodborstapuit:** 16-10: Boekel, Franskouter: 1 ex (TT VWG); 30-10: Ronse, Pyreneeën: 2 ex (JVU); 1/2-11: Petegem, Langemeersen: 2 ex (THE, e.a.).

Zangers tot gorzen

Braamsluiper: 9-09: Oudenaarde: 1 ex (NGE). **Cetti's zanger:** 13 waarnemingen. **Bladkoning:** 5/6-10: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE, e.v.a.). **Vuurgoudhaan:** 12 waarnemingen. **Grauwe vliegenvanger:** 18-09: Brakel, Everbeekse bossen: 1 ex (JVU). **Zwarte mees:** 16-09: Ruien, Kluisbos: 3 ex (NDS); 5-10: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 23-10: Ronse, Hul: 1 ex (LBA); 5-11: Ronse: 1 ex (DVE); 10-11: Asper: 1 ex (JVH). **Kuifmees:** 26 waarnemingen. Grootste groep: 8-11: Nazareth, Hospicebossen: 4 ex (LVLDL). **Matkop:** 30 waarnemingen. **Baardman:** 16-

Draaihals

foto: Peter Van de Kerckhove

11: Ruien, Centrale: 3 ex (TLI). **Klapekster:** 18-10: Petegem-Leie: 1 ex (GCO); 12-11: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE). **Barmsijs spec.:** 13 waarnemingen. Grootste groep: 5-11: Ronse, Pyreneeën: 3 ex (DVE). **Europese kanarie:** 5-10: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 7-10: Ronse: 1 ex (DVE); 1-11: Petegem, Langemeersen: 2 ex (NGE) & Huise, Kolpaert: 1 ex (GCO). **Goudvink:** 16-10: Opbrakel, Brakelbos: 1 ex (JVH); 27-10: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 1-11: Ronse, Tombele: 2 ex (DVE); 21-11: Bos t'Ename: 2 ex (GTA). **Appelvink:** 5-11: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 20-11: Zingem: 2 ex (HVD). **Kruisbek:** 27-09: Berchem, Paddenbroek: 2 ex over (TLI); 21/22-10: Nazareth, Hospicebossen: 3 ex (NGE, e.a.); 26-10: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO). **IJsgors:** 16-10 en 1-11: Huise, Kolpaert: 1 ex over (GCO). **Geelgors:** 41 waarnemingen.

Dank aan alle waarnemers!

De mediawatcher

En de winnaar is...

Op 22 november publiceerde de IUCN de nieuwe Europese Rode Lijst van bedreigde dier- en plantensoorten. Uit de beoordeling van ongeveer 6000 soorten blijkt onder andere dat 44% van alle zoetwaterweekdieren, 37% van de zoetwatervissen, 23% van de amfibieën, 15% van de zoogdieren, 13% van de vogels, 9% van de vlinders en 467 soorten vaatplanten nu worden bedreigd. Deze achteruitgang is zorgwekkend voor de toekomst van ecosysteemdiensten waarvan visserij en landbouw afhankelijk zijn. (Natuurpunt flits, 26-11-2011)

En de winnaar is (bis)

Na Cyprus is het Belgische milieu het meest vervuilde van heel Europa. Onze luchtkwaliteit is de tweede slechtste en amper zes procent van onze natuurgebieden is in goede staat. Dat blijkt uit een Nederlandse vergelijkende studie op basis van cijfers van het Europese Milieugentschap (EEA) en Yale University. Samen met Nederland heeft ons land ook de slechtste bodemkwaliteit van Europa. In onze bodem zit 80 tot 150 kilo stikstof per hectare. Ook zitten we met het grootste overschot aan fosfaat in onze bodem. Dat is het gevolg van de grote veestapel die ons land heeft en van de hoeveelheden kunstmest die in de landbouw wordt gebruikt. (VILT nieuwsbrief, 17-10-2011)

Deer Hunter

Soms slaan dieren terug. Deze herfst werden twee jagers zelf het slachtoffer van de jacht. In Alle-sur-Semois overleefde een jager een aanval van een hert niet (HLN, 11-10-2011, L'union, 12-10-2011) en ook in Vierves-sur-Viroin diende een Franse jager afgevoerd te worden na een onfortuinlijke ontmoeting met een hert. (HLN, 6-11-2011).

Meer herbicidenresistentie door Roundup Ready ggo's?

In de VS is op circa 4,4 miljoen hectare landbouwgrond onkruid terug te vinden dat resistent is tegen herbiciden. In de VS bestaat het overgrote deel van het areaal maïs, soja en katoen uit genetisch gemodificeerde variëteiten die bestand zijn tegen een onkruidbestrijding met het totaalherbicide Roundup (glyfosaat). Volgens de Weed Science Society heeft dat ertoe geleid dat akkerbouwers steeds meer monoculturen toepassen omdat de onkruidbestrijding geen probleem meer vormde. Het instituut adviseert om opnieuw over te schakelen op teeltrotatie om de problemen met resistente onkruiden te verminderen. (VILT nieuwsbrief, 28-09-2011)

Zwaluw zoekt boer

In Laarne werd een 'multifaunapaneel' ingehuldigd door Oost-Vlaams gedeputeerde Alexander Vercamer. Door standaardopeningen te voorzien bij het gieten van betonpanelen voor stallen en loodsen is er ruimte voor op maat gemaakte nestkasten voor tal van typische en nuttige hoeve fauna zoals vleermuizen, kerkuilen en boerenzwaluwen. (VILT nieuwsbrief, 03-10-2011)

Konijn slachtoffer van zachte herfst

Door het zachte weer deze herfst bleven de muggen lang actief. Muggen brengen het myxomatose virus over wat onder de konijnen veel slachtoffers maakte. (Nieuwsblad, 14-11-2011)

Boerenbond ter discussie

Het aantal landbouwers daalde het afgelopen jaar nog maar eens. Terwijl de Boerenbond meer ondersteuning vraagt komt vanuit de sector zelf kritiek op de rol van Boerenbond die verweven zit in allerlei activiteiten, van toelevering grondstoffen en veevoerders over veilingen en slachthuizen tot verzekeringen. (De Morgen, 14-11-2011)

Noteer nu alvast in je agenda!

De 34e Vlaamse Ardennendag op zondag 15 april 2012

Het is dé trefdag voor alle gezinnen en organisaties met een hart voor natuur, bos en landschap in de Vlaamse Ardennen. Samen bieden wij je een zeer ruime **waaiër van boeiende activiteiten**, die pareltjes bos, natuur en landschap van de Vlaamse Ardennen in de kijker zetten.

Centrale plaats voor deze Vlaamse Ardennendag is het **recreatieoord in het Kluisbos**, te Kluisbergen. Het is de uitvalsbasis voor vrije en gegidste wandelingen, tal van avontuurlijke (kinder)activiteiten en je kan er kennis maken met de organisaties die zich inzetten voor natuur en landschap in onze streek.

Kortom; de **Vlaamse Ardennendag Natuurlijk Avontuurlijk!**

(cynisme)²!

Soms lees je in de krant berichten waarvan je in eerste instantie denkt dat ze niet waar kunnen zijn. Zo kopt het Laatste Nieuws op 18-11-2011 volgende titel: "Dalend aantal doden verontrust uitvaartsector". De uitvaartsector heeft kopzorgen omdat er dit jaar minder Belgen gestorven zijn! Vooral het zachte weer zou de boosdoener zijn... Verder staan er nog een paar uitspraken in het artikel die te grof zijn om ze hier nog eens te schrijven. Misschien kan de sector zich wat optrekken aan een bericht in De Morgen: "Naast snelweg wonen is 17 sigaretten per dag roken" (De Morgen, 22-11-2011). De norm voor fijn stof is dit jaar al 16 keer overschreden, dat is drie keer zoveel als in 2010.

Sint plant bos

In de nacht van 5 op 6 december kreeg Oudenaarde er 1,5 ha bos bij. Tachtig vrijwilligers, uit lokale verenigingen en de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV), plantten er illegaal een gemengd loofbos met inheemse boom- en struiksoorten. Met deze 'YES, WE CAN acties' plant de VBV bossen aan op gronden van de overheid. Er verdwijnt in Vlaanderen nog steeds meer bos dan er bijkomt. Met deze actie wil het VBV aantonen dat er nog veel geschikte terreinen zijn om te bebossen. (Vilt nieuwsbrief, 7-12-2011)

40 jaar uilenwandelingen, nu met sterren...

Norbert Desmet

Nauwkeurig bijgehouden door Willy Aelvoet komen we blijkbaar aan de veertigste keer dat we op zoek gaan in de winter naar uilen in het Kluisbos. Het wordt dan ook iets feestelijker met aansluitend een drankje en sterrenobservatie dank zij de bemiddeling en inzet van Gunther Groenez. De schuchtere start zo veel jaar geleden evolueerde al vlug naar een ruime belangstelling. Eerst waren de ransuilen de vedettes, nog geen sprake van bosuilen toen. Het was steeds een heksentoer om voor dat uniek moment van het uitvliegen de groep stil genoeg te houden. Geen probleem toen er ooit meer dan 25 ransuilen zaten maar des te prangender als er maar een vijftal overschoten. Als schimmen gleden ze uit

hun rustbomen de duisternis tegemoet, in alle stilte, geheimzinnigheid troef. Nu zijn daar de bosuilen, ook met een zekere moeilijkheidsgraad. Ze zijn wel veel minder schuw en bleven ooit eens met 2 voor 110 man stil zitten kijken hoog in hun boom. Bij ransuilen was dat ondenkbaar. Maar ze zijn strikt territoriaal, waardoor het steeds een zoekplaatje is om er een paar te kunnen vinden... Tot de duisternis valt natuurlijk en hun territoriale drift hun isolement doorbreekt. Stoer roepen om rivalen af te schrikken en dan is er Willy, vele keren in al die jaren in een duet gewikkeld met een van die roepende uilen, wonderbaar. Soms door regen en wind verstoord, soms met moeite een verre roep, maar dan is er toch steeds de invallende avond en de terugtocht doorheen een spookachtig bos, zo ongewoon in deze tijden voor veel mensen...

Uilenwandeling

foto: Paul Vandembulcke

Ooit hebben we ook sterren gekeken na zo een uilentocht, schitterend was dat, dat ongekende plots zo dichtbij. Ook daar krijgen we het niet op een schoteltje, de bewolking, de maanstand... maar alvast die laatste is nu blijkbaar in orde begin februari... Afspraak dus op 4 februari om 16u op de parking van het recreatieoord Kluisbos en daarna eindigen we aan de toren... 141 m. hoog. Breng een zaklamp mee, maar gebruik die alleen voor de afdaling aub.

Vernieuwde website VA-plus

Neem eens een kijkje op de vernieuwde website van NP VA+ (zie www.vlaamseardennenplus.be).
Webmaster: dominiek.decleyre@telenet.be

Alle nummers van Meander sinds het allereerste in 2003 staan nu op het web:
<http://issuu.com/vlaamseardennenplus>

Warme herinneringen aan de zomerreis van 2011

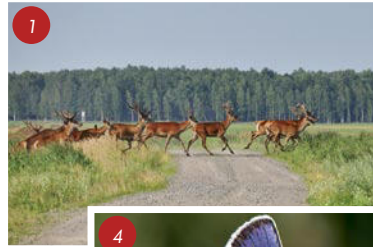
Michel Vander Vennet

Terwijl we nu toch stilaan in de greep van de winter raken doet het nog zo veel deugd om nog eens terug te blikken naar de voorbije zomerreis van Natuurpunt. Het was voor mij persoonlijk (en ik vermoed ook voor alle andere 20 medereizigers) een unieke ervaring. Weten de meeste mensen al niet dat **Wit-Rusland** (Belarus) een onafhankelijk land is, net zo onafhankelijk als Oekraïne en Georgië (nu ja, grote broer Rusland heeft er onrechtstreeks nog steeds een dikke vinger in de pap), over landschap, cultuur en natuur heerst nog een grotere onwetendheid. Maar zoals gezegd, kregen wij met 21 Natuurpunters de kans om dit onbekende land van noord tot zuid te verkennen, onder de meer dan deskundige leiding van de plaatselijke gids Dimitri (Dima) Shamovich.

Vanuit Zaventem vlogen wij met LOT via Warschau naar de Wit-Russische hoofdstad Minsk. Van een internationale luchthaven zouden wij verwachten dat de douane toch een minimum aan vreemdetalenkennis heeft, maar niets daarvan. De aankomst wordt er een in Babylonische spraakverwarring. Nadat het ons duidelijk wordt dat wij een extra ziekteverzekering (een verkapte toeristenbelasting) moeten nemen om het land in te komen vinden we gids Dima die ons naar de bus leidt.

Eerste verrassing (van beide zijden): hoe moet al die bagage in de bus, samen met die 22 mensen? Het vraagt enig puzzelwerk, maar tenslotte kunnen we vertrekken naar het uiterste noorden. De autostrade is uitzonderlijk leeg voor een weekdag (zowat het autovolume van de E40 in de jaren '50) en - o, verademing – nergens zijn commerciële affiches te zien, wel afbeeldingen die de natuurlijke rijkdom van het land prijzen: planten en dieren. De bushokjes zijn er niet vernield, maar zien er verzorgd en kleurrijk Oost-Europees uit.

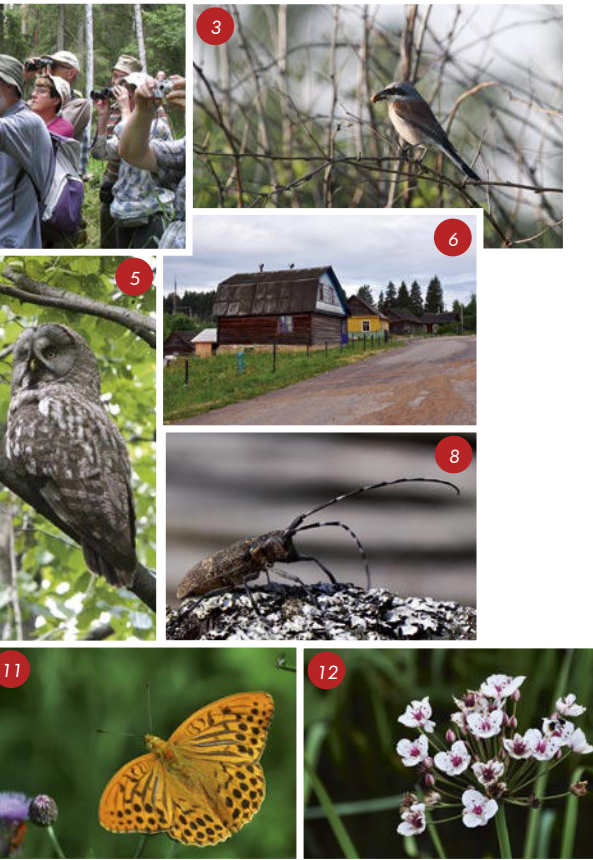
In het dorpje Klyasticy wordt de groep warm onthaald en verdeeld over 4 huizen (plaatselijke B&B's, zeg maar). Het verblijf is er eenvoudig, maar hartelijk, en het is een herinnering aan lang vervlogen tijden, toen elke handige Harry thuis nog een extra stukje elektriciteit aan de bestaande draden koppelde, niet gehinderd door welke veiligheidsvoorschriften dan ook. Maar ook de natuurrijkdom is een stap terug naar een voor ons verleden. In het kleinschalige

Foto's: Marleen Troubleyn (2); Jacques Vanheuevswyn

landbouwlandschap noteren de vroege wandelaars al vlug **wielewaal, grauwe klauwier, roodmus, appelvink en goudvink, zomertortel, draaihals, koperwiek en kramsvogel...** Klyasticy is een ornithologisch paradijsje.

De volgende drie dagen neemt Dima ons op sleeptouw doorheen het landschapspark Krasny Bor. Tijdens een wandeling naar het Bolshoi Moh, een uitgestrekt hoogveengebied, kunnen we luisteren naar de zang van de **krekelzanger** en de kopgroep wordt ook nog getrakteerd op een ontmoeting met een **hazelhoen. Bosparemoervlinder, citroenvlinder en keizersmantels** vliegen hier met tientallen. In het open veengebied vliegen talloze **heideblauwtjes** om ons heen en we staan vol verwondering bij het prachtige **morgenrood**. Botanisten likken duimen en vingers bij de **ronde en lange zonnedauw en de kleine veenbes**. Na de middag neemt Dima ons mee naar een beverdam die een vallei onder water heeft gezet. Er heerst een doodse stilte, terwijl hij – vruchteloos - probeert de spechten te lokken. Het is

(3, 5); Walther De Munter (1, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12).

een kleine frustratie voor onze gids: hij wil ons per se alle schatten van het noorden laten zien en horen. Een vroege excursie gaat naar een ander moerasbos en dit keer worden we beloofd: een **witruigspecht** laat zich langdurig bewonderen.

Dima leidt ons naar een ander laaggelegen vochtig gebied. Honderden exemplaren van **moeraswespenorchis** en **muggenorchis** groeien er en... we moeten er doorheenstappen! Of hij maakt een ommetje ('for the botanists') naar een meertje met bloeiende **waterlobelia**. Een avondlijke zoektocht naar de dwerguil levert niets op, maar wij zijn best tevreden met de ratelende zang van de voorbijvliegende **nachtzwaluwen**.

De laatste dag in Krasny Bor wordt doorgebracht in de buurt van één van die grote meren, tegen de Letse grens: het Osveja meer. De tocht begint bij de restanten van een partizanen'dorp', in één van de vele bossen, een pakkend getuigenis van één van de verschrikkelijkste perioden uit de geschiedenis van

Belarus. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd niet minder dan een kwart van de bevolking gedood; van de joodse bevolking bleef na de oorlog amper 10% over.

Aan het Osveja-meer gaat het leven zijn kalme, Wit-Russische gang. Oma hoedt de koeien, af en toe komen jongere elementen van de nog werkende kolchose hun koetje melken. Aan één van de volgende meertjes krijgen we alweer een ornithologische hoogmis: een **visarend** zeilt enkele keren over het water en neemt dan zijn finale duik... met succes, want we zien hem verdwijnen met zijn vis.

Tijdens onze tocht van noord naar zuid blijven we anderhalve dag hangen in het Berezinsky Biosfeer Natuurreservaat iets ten noorden van Minsk. Ook hier loodst onze gids ons zonder aarzelen door een stuk oerbos en kan hij ons trakteren op wellicht het mooiste schouwspel van de hele reis. Minutenlang laat een **Laplanduil** zich bewonderen en fotograferen. Een kippenvelmoment voor alle reizigers. De boottocht op de Berezina is eigenlijk een anticlimax, maar als een **grauwe vliegenvanger** zich na de boottocht bijna laat aaien is ook dat wel een mooi moment.

Het zuiden van Belarus is één grote laagvlakte. Vooral de wijde omgeving van de Pripjatrivier is in de lente één grote, overstroomde vlakte. Daarvan is in juni niet veel meer te zien en een aantal vogels zijn ook al weer vertrokken of laten dan niets meer van zich horen. Maar één van die toppertjes laat zich uitvoerig bekijken, zelfs in zijn typische spreidstand op twee rietstengels: de **waterrietzanger**. Daarnaast worden ook **snor**, **grote karekiet**, **buidelmees**, **baardmannetje**, **rietzanger**, **kleine karekiet** en **rietgors** aangestipt op de waarnemingslijst. Boven de uitgestrekte ondiepe plassen zweven en duiken **witwangstern**, **witvleugelstern** en **zwarte stern**. De weidse open ruimte zijn dan weer het ideale jachtgebied van **schreeuwarend**, **bastaardarend** en **slangenarend**. En in ons laatste verblijf worden we elke avond getraakteerd op het raspende 'crex crex' van de **kwartelkoning**.

Toen we op 17 juli afscheid namen van onze excellente gids, namen we ook afscheid van een land met enorme, uitgestrekte open landschappen, met reusachtige natuurlijke gebieden, waar we de stilte nog konden horen, kortom een stuk natuur waar we hier alleen maar kunnen van dromen. Op de vogellijst werden in totaal 148 soorten aangestipt. En ook Karel, die de plantenlijst bijhield, kon zich met 438 soorten een zeer gelukkig man noemen.

Katten in de tuin: wat doe je eraan?

Nico Geiregat & Norbert Desmet
Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen plus

Bij ons lezerspubliek zijn er velen die met veel liefde hun tuin boetseren naar een ideaalbeeld dat aanleunt bij de natuur. Zo een tuin trekt allerlei dieren aan en die kunnen zorgen voor een aangename of een minder aangename verrassing. Niet iedereen zal de kat bij de aangename verrassingen klasseren. Voor hen is dit artikel.

Onze huiskat stamt af van Europese en Afrikaanse wilde katten. Meer dan 4000 jaar geleden al werden wilde katten door de Egyptenaren in de menselijke samenleving binnengebracht en voor de verspreiding van de kat als soort was het een succesverhaal. Nu zou deze soort het meest wijdverspreide roofdier ter wereld zijn.

Impact

Voor de ongeveer 10 000 000 katten in het Verenigd Koninkrijk is berekend dat ze jaarlijks met 275 000 000 prooien naar huis komen. Meestal gaat het om kleine zoogdieren, maar 55 000 000 hiervan zijn vogels. De meest getroffen vogelsoorten blijken daar huismussen, pimpelmezen, merels en spreeuwen te zijn (1). Deze cijfers houden geen rekening met de gevangen dieren die níet naar huis werden aangebracht en dus evenmin met de prooien van echte zwerfkatten.

Voor België zijn ons geen prooigegevens bekend. Wél is duidelijk dat katten hier een nog grotere densiteit hebben dan in Groot-Brittannië. De hoeveelheid katten neemt overigens nog toe in België. In 2000 werd het aantal katten in België geschat op 1 675 000. Voor 2008 werd hun aantal geschat op 1 974 000. Dit komt overeen met een gemiddelde van ongeveer 64 katten voor iedere vierkante kilometer Belgenland. Honden blijven daarentegen stabiel. Het is een logisch gevolg van onze jachtig geworden leefwijze: katten zijn minder afhankelijk en kunnen gewoon de hele dag buiten worden gelaten terwijl het baasje uit

Velen onder ons (inclusief één van de auteurs van deze tekst) hebben een kat en willen die een zo mooi mogelijk leven geven. Anderzijds kunnen we –als dierenvrienden– niet om het onnatuurlijk leed heen dat ons zeer geliefde huisdier veroorzaakt aan zijn prooien. In de eerste plaats kunnen we dan denken aan onze tuinvogels. Onze eigen kat kunnen we binnen houden en zo onze verantwoordelijkheid nemen. Tegenover andere baasjes, vaak onze burens, is het dikwijls heel gevoelig om hen te wijzen op de negatieve gevolgen van een buitenlopende kat. In dit artikel willen wij enerzijds een aantal argumenten aanhalen die kunnen tellen qua overtuigingskracht, anderzijds zijn een aantal maatregelen opgenomen die u in staat moeten stellen om de impact van al-dan-niet-eigen katten in je tuin te beperken.

huis is.

Katten die hun leven binnenskamers doorbrengen, krijgen doorgaans dierlijke voeding uit de klassieke voedingsindustrie. Hierover kan men ook al eens zijn teen verstuiken: volgens de auteurs van 'Time to Eat the Dog' consumeert een middelgrote hond 164 kg vlees en 95 kg graan per jaar. Omgerekend naar CO₂ uitstoot is dat evenveel als een jaar rijden in een SUV. Een kat is iets groener, twee hamsters staan gelijk aan een plasmatelevisie en een goudvis aan twee mobiele telefoons ('Genoeg', okt.-nov. 2010). En in het Nieuwsblad van 18 oktober 2011 staat te lezen dat voor het voeden van één kat 0,065 ha nodig is (en daar schatten ze nog maar op 1,75 miljoen katten in België!), bij een hond 0,13 ha en een paard 0,23. De Belgische honden, katten en

hobbypaarden eten zo de opbrengst van 255 000 ha op, dit is iets minder dan de provincie Limburg en het Brussels hoofdstedelijk gewest samen... De 'buitenlopers' hebben uiteraard eerder impact op hun onmiddellijke omgeving.

Katten die op de bijstand van mensen kunnen terugvallen kunnen erg wegen op de tegenwoordig zo gepromote tuinnatuur. Katten hebben zo immers grote voordelen op inheemse predatoren/concurrenten: ze worden beter beschermd tegen ziektes, competitie, honger enzovoort. Katten wiens tafeltje steeds gedekt staat van zodra zij huiswaarts keren, hoeven er niet mee in te zitten wanneer ze eens zelf niets gevangen hebben. Ze zijn daardoor niet zo afhankelijk van het aanbod wild voedsel en kunnen dus in theorie tot de laatste vogel wegvangen zonder honger te lijden. Ze hebben tijd zat en kunnen bv. gedurende dagen nagenoeg continu de wacht houden bij een nest merels om ze erna gewoon één voor één te 'oogsten'. Zo wordt het een ongelijke strijd met zowel zijn concurrenten-roofdieren als met zijn prooiën. Geen natuurlijk evenwicht voor prooi noch kat: de natuurlijke populatiedichtheid van zijn wilde voorouder, de wilde kat, wordt in ideaal gebied geraamd op 2 tot 5 dieren per vierkante kilometer. Vele lezers die in stad, dorp of de rand ervan wonen zullen nu tot de conclusie komen dat die dichtheid in hun omgeving hallucinant overschreden is.

Niettemin zijn verschillende typische prooi-soorten zoals pimpelmees, koolmees en merel er de laatste jaren op vooruit gegaan. Toch duiken geregeld verhalen op van soorten zoals roodborst, heggenmus en winterkoning die telkens weer verdwijnen nadat ze een territorium hebben ingenomen. Het zijn typische grond- en strooiselscharrelaars. Toch hebben deze soorten het op nationaal niveau zeker niet lastig.

Dan komen we ook bij de soorten die in belangrijke mate zijn aangewezen op tuinhabitat in Groot-Brittannië. Tuinen leveren daar minstens 20% van de broedsels van soorten zoals huismus, spreeuw, groenling, merel en zanglijster. Van dit lijstje zijn er wel 4 van de 5 in dalende lijn (1). Alhoewel katten hier zeker niet de belangrijkste factor zijn, dragen ze bij aan de druk op de soorten.

Pakt uw kat nooit iets? Misschien, maar dan zorgt ze hoe dan ook voor verstoring: een merel met grote jongen zou zijn tijd moeten besteden aan het grootbrengen van zijn jongen, maar in plaats daarvan spendeert hij vaak veel tijd aan het alarmeren voor de kat terwijl zijn jongen scheel van de honger zien. Let maar eens op zijn alarmerend 'tsjoek, tsjoek' tijdens

de zomermaanden: hij wijst ermee op gevaar op de grond; de kat is dan niet ver weg. Het is de boodschap voor de jongen om roerloos te blijven zitten en wachten tot het gevaar wijkt... als het goed gaat, tenminste!

Nu in dierenrechtentaal: het is een onrecht om een vogel bewust een onnatuurlijke dood te laten sterven. Wie zijn kat buiten laat, weet dat die zal doden. Het baasje is verantwoordelijk voor dit onrecht. De kat zelf volgt immers gewoon zijn instinct, dus zichzelf kan hiervoor niet verantwoordelijk worden gesteld. Haar gedrag is natuurlijk, haar druk op de vogelwereld niét.

Hoe pak je het aan?

Zijn het je eigen katten? Dan is de oplossing eenvoudig: houd ze binnen. Als het teveel gevraagd is, houd ze dan zeker binnen tijdens de periodes van hoogste vogelactiviteit, dit is voornamelijk in de beide schemerperiodes. Houd ze ook in de zomermaanden binnen om te voorkomen dat jonge, nog-niet-vliegvlugge vogels het met hun prille leven moeten bekopen.

Baasje is baasje. Indien baasje beslist dat hij de kat binnen houdt dan is dat ongetwijfeld jammer voor de kat. Het geklaag van het diertje kan lang aanhouden, maar het baasje kan ook voet bij stuk houden. Hier is het verhaal van ons 'Bruintje': Bruintje heeft eigenlijk nooit echt een mensennaam gekregen. Het was oorspronkelijk een straatkat. Ze heeft gedurende haar eerste 4 levensjaren vermoedelijk geen binnenkant van een huis gezien. Ze werd gevoed door een lieve mevrouw die heel veel betaalde aan eten voor Bruintje en vele van haar familieleden. Bruintje is gaandeweg door ons omgevormd tot een echte huiskat die nu enkel nog buiten mag onder begeleiding én met een belletje aan.

Katten zijn geen honden. Gehoorzamen doen ze niet al te erg, dus ook in ons geval is het telkens weer opletten geblazen dat alle deuren dicht zijn. Dat is best wel eens lastig, maar wij kunnen dan ook met de hand op het hart zeggen dat onze kat de laatste jaren geen wilde vogels meer naar de eeuwige jachtvelden heeft geholpen.

Het is een lange weg van aanpassing voor de kat, maar het lukt als het baasje er maar wil voor gaan, en laat ons wel wezen: haar levenskwaliteit is er niet dramatisch op achteruitgegaan sinds ze bij ons is ingetrokken, wel integendeel!

Wanneer je dan toch beslist om je kat buiten te laten, denk er dan aan om haar een belletje aan te binden. De halsbandjes zijn tegenwoordig dermate uitgevoerd dat de kat zich er niet meer kan aan verhangen. Een belletje is zeker niet 100% doeltreffend, want vogels linken het geluid van het belletje niet met gevaar en de kat past haar jachtmethode aan door nog meer vanuit een hinderlaag toe te slaan. Toch zijn 4 op de 10 vogels hiermee gevrijwaard aldus de studie van de RSPB (1).

Dat het baasje op het vlak van sterilisatie/castratie zijn verantwoordelijkheid moet opnemen, spreekt voor zich. Het is uiteraard een fabeltje dat je elke katin eens moet laten jagen.

Zijn het vooral de buurkatten die je tuin onveilig maken? Spreek dan zeker eens je buur aan en ga na wat mogelijk is. Als je hem of haar niet kan overtuigen, moet je in je tuin met allerlei 'ontmoedingsmiddeltjes' gaan beginnen. Hoop er niet op dat de tuin écht vrij zal zijn van katten, maar de duur en frequentie van de aanwezigheid kan je wel beperken.

Gebruik doornstruiken voor je haag of solitaire heester. Mogelijkheden zijn bv.: hulst, roos, meidoorn, vuurdoorn of kruisbes. Snoei de haag zodanig dat er weinig ruimte overschiet voor de kat om vanaf de afsluiting naar je tuin te glijpen.

Laat het stekelig snoeisel van je doornstruiken liggen onder de haag of op plaatsen waarlangs ze je tuin binnen komen.

Omheiningen die dienen als perceelsscheiding zijn meestal dermate strak gespannen dat de katten erover kunnen klauteren. Een slappe omheining die recht wordt gehouden door dunne paaltjes of takken, ontmoedigt de kat om erover te klauteren. Een overhellend topgedeelte van een afsluiting bemoeilijkt eveneens de toegang. Een schrikdraadje boven of midden de afsluiting kan ook maar daar is weinig info over.

Plaats pennen voor duivenwering (metalen pennetjes) op betonpaaltjes en andere oversteekplaatsen; andere ervaringen steeds welkom...

Het plaatsen van een bewegingsdetector met ultrasoon signaal zou bezoeken door katten met iets meer dan 30% reduceren. Er zijn ook bewegingsdetectoren met waterstraal (opgelet voor vorstschade).

Coleus canina zou een goede katverjagende geur hebben. Nog niet in de handel gezien. Andere geurmiddeltjes in dezelfde lijn: citrusgeuren, look, 'kattenschrik' van Ecostyle...

foto: Gilbert De Ghesquière

Als je een bezoek verwacht, kan je een emmer water of de tuinslag klaar houden voor een frisse douche. Dit is misschien wel één van de effectievere methodes om ze een tijdje uit je tuin te houden.

In de handen klappen helpt weinig. Voor de burens kan het wel een signaal zijn om te gaan beseffen dat hun dieren voor overlast zorgen.

Heb je een voederplaats, dan komt het eropaan om te voorkomen dat de katten slachtoffers maken. Hoe doe je dat?

- Afsluitingsdraden rond de voederplaats waar de vogels ter grootte van een merel nog door kunnen, maar niet veel groter.
- Hoge voederplaatsen hebben de voorkeur maar sommige soorten zoals bv. vinken verkiezen de grond. Voeder je op de grond, doe dat dan weg van struiken die tot op de grond bladeren dragen.
- Een voedertafel: kies voor een overzichtelijke omgeving, zet eventueel doornige struiken aan de basis van de voedertafel.
- Binnen een straal van 2 m rond de voederplaatsen zet men best geen al te dichte vegetatie die door de kat als hinderlaag gebruikt kan worden, want struiken kunnen een favoriete rustplaats voor de kat zijn.
- Op korte afstand zijn wel vlucht- en onderduikmogelijkheden te voorzien van enige hoogte: dichte struiken, opnieuw met voorkeur voor doornen. Ook taxus of een ligusterhaag.
- Voeder op verschillende plaatsen die voldoende ver uit elkaar liggen.
- Let op het gedrag van de vogels. Zo zal je zien dat de schetterende ekster niet altijd verwenst moet worden: hij maakt andere vogels al eens het leven zuur, maar hij wijst ze dikwijls op de aanwezigheid van de kat.
- Hang nestkasten derwijze dat katten er niet bij

kunnen en vermijd dat er in de buurt schuilplaatsen zijn van waaraf de kat de vogels kan trachten te verschalken. Prikkelraad, een brede metaalband, een spijkerkrans of een omgekeerd-trechtersvormige kraag omheen een stam of paal: het kan allemaal helpen.

Combineer enkele van de bovenstaande punten en tracht objectief het effect ervan te meten. Want iedereen kan meehelpen om betere inzichten te krijgen in deze zeer gevoelige materie.

In een steeds zuurder wordende samenleving is het niet eenvoudig om het op te nemen voor de vogeltjes, maar als het gaat over leven-of-dood, moeten we toch niet zo maar toekijken.

Houd er wel rekening mee dat katten vallen onder de dierenbescherming. Je mag ze niet zo maar verwonden of doden. Veelal hebben ze een baasje dat het beste met hen voorheeft.

Voor wie er meer wil over lezen volgen hieronder enkele links:

- 1. <http://www.rspb.org.uk/advice/gardening/unwantedvisitors/cats/>
- 2. <http://www.abcbirds.org/abcprograms/policy/cats/index.html>
- 3. http://www.vogelbescherming.nl/service__vragen/vragen__antwoorden
- 'Time to Eat the Dog'
- Genoeg, okt.nov. 2010
- Nieuwsblad van 18 okt 2011

Rood met witte stippen

■ André Wandels

De titel laat al vermoeden dat er iets zit aan te komen over de vliegenzwam (*Amanita muscaria*). Een prachtige verschijning, een paddenstoel met rode hoed getooid met witte stippen, zo tref je hem in het najaar aan in lanen en bossen aan de voet van loofbomen (berk, eik, beuk, linde) en naaldbomen (den, spar) op zand- en veengrond. Het is een ectomycorrhizavormer. Ongeveer 800 van de 4000 in de Lage Landen voorkomende soorten van hogere schimmels leven in symbiose (samenleving van verschillende organismen -verschillende soorten-, niet noodzakelijk tot beider voordeel) met de wortels van loof- en naaldbomen. Ze vormen een zogenaamde schimmelwortel of ectomycorrhiza, een zwamvlok die de wortels omgeeft en bescherming biedt tegen uitdroging, zware metalen en parasieten. Er ontstaat een fijn vertakt netwerk van schimmeldraden tussen de boomwortels waardoor de wortelstabiliteit verbetert. Via een uitgebreid netwerk vindt de aanvoer van water en van in water opgeloste voedingszouten uit de bodem naar de boom plaats. Via de mycorrhiza voorziet de schimmel in zijn energiebehoefte. Zo worden koolhydraten in de vorm van suikers en zetmeel, die door de boom geproduceerd zijn, opgenomen. Bomen zouden zonder een met schimmeldraden sterk uitgebreid en door schimmelmantels beschermde wortelstelsel niet overleven, de mycorrhiza vormende schimmels kunnen evenmin zonder de bomen. Meer dan 90 procent van alle hogere planten gaat een samenlevingsvorm met een mycorrhiza vormende schimmel aan. Vaak heeft het mycelium de neiging om enigszins in de rondte te groeien, zodat de vruchtlichamen in een hele of halve kring aan de oppervlakte komen. Dergelijke kringen zijn in het volksgeloof toegeschreven aan het dansen van heksen of elfen en worden ook 'heksen-' of 'elfenkringen' genoemd. Pas in de 19de eeuw heeft men het bestaan en de groeiwijze van het mycelium ontdekt. Tot hiertoe niets dan lof, maar de vliegenzwam is giftig. Dit betekent dat de vliegenzwam een stof(fen) bevat die, reeds in een relatief kleine hoeveelheid toegediend of ingenomen, de levensfuncties ernstig verstoort. De voornaamste actieve bestanddelen zijn twee iso-oxaalderivaten (iboteenzuur, muscimol) en muscarine. De iso-oxaalderivaten hebben een geestesverruimende werking, ze zorgen voor een verstoring van de neurotransmissie. Dat uit zich in

foto: Ingrid Piryns

Vliegenzwam

afwisselende periodes van enerzijds verdrogingsverschijnselen, sufheid, duizeligheid en motorische problemen en anderzijds hallucinaties, opwinding en hyperactiviteit.

Muscarine is een psychoactieve stof, het werkt als gifstof. De meest voorkomende uiting ervan is misselijkheid. Het werkt op het perifere zenuwstelsel, een deel van het zenuwstelsel dat buiten het centrale zenuwstelsel ligt, wat kan resulteren in verhoogde speekselconcentratie, hevig zweten, tranende ogen, maag- en darmproblemen, lage bloeddruk, vernauwing van de pupillen, stuiptrekkingen, de verlamming van de ademhaling wat tenslotte tot de dood kan leiden.

Het gif blijft tamelijk lang in het lichaam omdat het niet kan worden afgebroken. Ongeveer 30 procent wordt uitgescheiden met de urine. Historisch is de vliegenschwam het meest wijdverbreide hallucinogeen ter wereld. Al duizenden jaren wordt het gebruikt door sjamanen, medicijnmannen en priesters in Azië, Afrika, Europa, Noord- en Midden-Amerika. Ze gebruikten het voor religieuze doeleinden zoals profetieën, het oproepen van geesten, communicatie met voorouders en het aanschouwelijk maken van goddelijkheid. Het vroegst bekende gedocumenteerd verslag met betrekking tot het gebruik van de vliegenschwam is afkomstig van de Pool Kaminski uit 1658 bij de Ostjaken (Chanten), een volk uit Westelijk Siberië bij de rivier de Ob.

De mysterieuze leefwijze en bijzondere verschijningsvormen en eigenschappen van paddenstoelen zoals de vliegenschwam hebben niet alleen bij schrijvers en vertellers van sprookjes, volksverhalen, sagen en legenden tot de verbeelding gesproken.

In Europa en Azië werden vliegenschwammen vereenzelvigd met het kwaad, met demonen, met kabouters en met insecten -voornamelijk vliegen- die met een aura van bijgeloof omgeven waren. Kabouters zijn naar alle waarschijnlijkheid vooroudergeesten en samen met elfen, trollen en dergelijke maken ze samen deel uit van een bont gezelschap van wezens die een plaats hadden in de Germaanse en Keltische mythologieën. Ook bij heksen waren de hoeden een essentieel bestanddeel van hun brouwsels waardoor zij op hun heksenbezems in staat waren om door de lucht te vliegen. Dan belanden we bij de kerstman, zijn rood met witte kledij zou een symbool zijn van iemand die denkt hemelwaarts te kunnen vliegen in de roes die ontstaat door het nuttigen van vliegenschwammen. Daarvoor gebruikt hij een arrenslee getrokken door rendieren waarvan bekend is dat zij ook wel een

vliegenschwammetje lusten.

Door hun hallucinogene eigenschappen bekend staande soorten zoals de vliegenschwam hebben een rol gespeeld in religieuze rituelen (sjamanisme) en zijn in verband gebracht met het ontstaan van oude plaatselijke geloven en wereldgodsdiensten.

Het gebruik van vliegenschwammen was elitair, voorbehouden aan sjamanen. Zo konden zij hun paranormale gaven versterken en als enige in contact treden met de goden. Vanuit de Germaanse mythologie (Edda) is bekend dat de vruchtlichamen van vliegenschwammen zouden ontstaan zijn uit het op de grond gevallen schuim uit de mond van Wodan's briesende paard Sleipnir. In de Griekse mythologie maken ze deel uit van ambroziën, ook gekend als godenspijs. In het klassieke verhaal over het Gulden Vlies zou 'gulden vlies' staan voor 'wollige hoed', de welbekende hoed van de paddenstoel die men in de oudheid als een godheid zag.

In de vroege ontwikkeling van het Hindoeïsme heeft de vliegenschwam een belangrijke rol gespeeld als de vleesgeworden god/drug Soma. Dit staat vermeld in de eeuwenoude Vedische geschriften waarvan meer dan 100 van de 1000 verzen aan Soma zijn gewijd. De god van de donder was de vader van Soma. Het drinken van een aftreksel van de vliegenschwam of Soma, 'de steunpilaar van de hemelen', was een essentieel onderdeel van hun heilige ceremonieën. Ook in het ontstaan van het christelijke geloof zou het gebruik van de vliegenschwam zijn rol opeisen. John Allegro kwam tot die conclusie na de vertaling van een groot deel van de Dode Zeerollen. Hij beweert dat het christendom geen oorspronkelijke godsdienst is, maar ontstond uit een vruchtbaarheidscultus rondom de vliegenschwam. Dit deed natuurlijk veel stof opwaaien en die theorie werd de grond ingeboord door Gordon Wasson, een Amerikaanse bankier van het Vaticaan en bekend mycoloog en bovendien een regelmatig bezoeker van de paus. De niet door Allegro vertaalde delen van de Dode Zeerollen zijn nooit naar buiten gebracht en worden achter slot en grendel in de kluizen van het Vaticaan bewaard.

Afbeeldingen van de vliegenschwam als 'boom der kennis van goed en kwaad in de hof van Eden' vindt men op een verbleekt Romaans fresco in een kapel bij het kasteel van Plaincourault (13e eeuw).

Een gekerstende legende uit Bohemen verhaalt het volgende: 'op de plaats waar Petrus en Jezus kruimels of stukjes van gebedeld voedsel op de grond strooiden of spuugden verschenen paddenstoelen. Uit de kruimels van wit brood ontstonden eetbare paddenstoelen maar de kruimels van donker brood brachten giftige exemplaren voort'.

De tonsuur, de kaalgeschoren plek op het hoofd van monniken, zou bedoeld geweest zijn om de hallucinogene stoffen uit het rode vlies van de vliegenschwam, die op het hoofd gelegd werd via de hoofdhuid op te nemen.

In de Noorse landen werd als voorbereiding op veldslagen urine van krijgers te paard, die reststoffen van verteerde vliegenschwammen bevatten, gedronken door het voetvolk. Door de opkomst van alcoholische dranken als wodka werd dit gebruik verdrongen.

Het staat buiten kijf dat de vliegenschwam krachtige hallucinogene stoffen bevat die in vroegere tijden aangewend werden.

Men zegt dat de vliegenschwam, ontstaan uit het speeksel van de hemelgod zoveel kracht heeft dat zelfs de duivel zeven dagen bewusteloos bleef na ervan gegeten te hebben.

Elk jaar zijn ze weer van de partij in het najaar, de vliegenschwammen, en dat is reeds eeuwen zo. Ze staan daar, onbewogen, wat de mens over hen denkt beroert hen niet. Als de schemering invalt hebben ze iets mysterieus. Verborgene krachten die in de aarde leven, wortelend in de rottende aardlagen waarin na de dood elk organisme terugkeert en van waaruit nieuw leven ontstaat.

De dag gaat geleidelijk over in de nacht, alles vervaagt. De mannen van de nacht, vleermuizen, padden en uilen ontwaken en misschien begeven zich elfen en dwergen op pad over mos en ritselfend blad. Kunnen we ooit binnendringen in dit binnenste van de natuur? Misschien is alles maar een droom?

Bronnen

- Ton Lemaire. Godenspijs of duivelsbrood. Ambo/Baarn 1995.
- Allegro.J.M. De heilige paddestoel en het kruis. Bussum:De Haan. 1971.
- G.J. Keizer. Paddenstoelenencyclopedie. Reboproductions Lisse. 5e druk 2003.

Is er plaats voor de wolf?

■ Rik Desmet

Er is een tijd van komen en van gaan...

Wie van ons had pakweg 30 jaar geleden kunnen bedenken dat toen nog algemene soorten zoveel jaren later een zeldzaamheid zouden worden. Op die lange lijst prijken veldleeuwerik, geelgors, grauwe gors, grauwe vliegvanger... en bij de vlinders soorten als kleine vos, citroenvlinder...

Wie had anderzijds toen durven denken dat soorten met een bijna mythische reputatie terug hun opwachting zouden maken: vos, steenmarter, zeearend, everzwijn, lynx en, als klap op de vuurpijl, recent de wolf.

foto: Vilda, Yves Adams

De wolf terug!

Het TV programma 'Dieren in Nesten' pakte op 22 september in het Eén-Journaal uit met beelden van een wolf die op 4 augustus nabij Gedinne (Namen) kon worden gefilmd bij een karkas van een schaap. Men hoopte eigenlijk om een lynx te fotograferen. De waarneming werd bevestigd door Franse wolvenexperts. Recente waarnemingen in Frankrijk en Duitsland wezen er al op dat de wolf bezig is aan een opmars in West-Europa, de wolf is nu dus ook gezien in België al is er van een vaste vestiging nog geen sprake.

Europese eenmaking...

Tegen de jaren 70 van de vorige eeuw was de wolf in Europa teruggedrongen naar relictpopulaties in Spanje, Italië, Oost-Europa en Scandinavië.

Vanuit Italië trokken vanaf 1992 wolven richting het nationaal park Mercantour in het zuiden van Frankrijk en heroverden vandaar het oosten van dat land met recent ook waarnemingen in de Voagezen waarvan kon bewezen worden dat ze van de Italiaanse lijn afstammen. Het aantal wolven in Frankrijk werd in de winter 2010-2011 tussen de 68 en 88 geschat, (bron: <http://www.oncfs.gouv.fr/IMG/pdf/QDN25.pdf>), in de periode 2011-2012 mogen in Frankrijk trouwens 6 wolven geschoten worden! (<http://www.loup.developpementdurable.gouv.fr/>)!

Met het vallen van het ijzeren gordijn in de jaren 80 trokken ook wolven vanuit het oosten richting Duitsland. Daar zijn momenteel 12 wolvenroedels en 9 territoria van solitaire wolven aanwezig. De meeste wolvenroedels zitten in de Oost-Duitse regio Lausitz. Gezien het feit dat jonge dieren grote afstanden (tot 50-60 km op één nacht) kunnen afleggen was het wachten op de eerste waarnemingen bij ons.

Wolven bij ons

De wolf is in Vlaanderen al een tijdje uit het collectief geheugen verdwenen. Daar waar bv. op 300 km, in de Argonne, de verwijzingen naar wolven in plaatsnamen legio zijn (la fosse aux loups, les louvières,...) is dat bij ons nauwelijks het geval, de soort is hier dan ook al sinds de 18e eeuw verdwenen.

Het einde van de 16e eeuw werd in Europa gekenmerkt door oorlogen en instabiliteit. De bevolking liep terug en veel landbouwgrond werd in die woelige periode verlaten om te veranderen in wastines. Wolven werden in één adem vernoemd met vrijbuiters, struikrovers, heksen, ... Op 28 januari 1586 verordende de raad van Vlaanderen dat het toegelaten was om 'wilde dieren' te vernietigen, Aanleiding was het feit dat er "menichte wolven (waren), verslinghende peerden, coeyen, schapen ende ander bestial, tselsf jonghe kinderen ende volwassen personen, mannen ende vrouwen". Voor een dode wolf kreeg men een premie, de laatste werd in 1736 betaald voor een wolf gedood te Knesselare. In totaal werd er in de Kasselrij Gent voor 265 wolven een premie uitbetaald. De wolven werden geschoten, in netten of gaerens, strikken of vallen gevangen of doodgeslagen. De moed van de dader werd daarbij vaak in de verf gezet. Menig dier werd "in groote dangiere van zijnen lijfve bevochten ende ter doot gebracht"! (Kunst- en Oudheidkundige kring Deinze, n° 27, 1960).

Tussen 1589 en 1616 werden in Kasselrij Oudenaarde 290 wolven gedood (Guido Tack e.a., Bossen van Vlaanderen, 1993). Met 70 man en 200 honden

werd er op 18-10-1568 te Anzegem een klopjacht gehouden in de omgeving van het 'Bouveloobos'. Er werden 32 wolven geveld.

Zijn slechte reputatie dankt de wolf enerzijds aan het feit dat hij regelmatig het vee aanviel en door de hondsdolheid waardoor hij zijn natuurlijke schuwheid verloor en mensen aanviel. Hondsdolheid was toen niet te genezen en wie aangetast was wachtte een verschrikkelijke dood. De ziekte is nu uit West- en Midden-Europa verdwenen.

foto: Vilda, Rollin Verlinde

Le nouveau loup est arrivé...

Er is uiteraard nog geen sprake van een definitieve terugkeer van de wolf in de lage landen maar het is alvast fascinerend te bedenken dat we in de toekomst misschien weer zij aan zij kunnen leven met een toppredator. Wolf en mens kunnen perfect samenleven maar omdat dat bij ons al zo lang geleden is én door het roodkapjessyndroom zal het toch een mentaliteitswijziging vragen.

De vraag is inderdaad of men de wolf wel een kans zal geven. Hoe zullen veehouders reageren? In Frankrijk worden boeren vergoed voor gedode schapen. In 2010 doodden de wolven 4189 stuks vee, goed voor 1 157 408 euro aan schadevergoedingen. Toch is er veel weerstand al is het mij niet helemaal duidelijk of er een groot verschil bestaat tussen het kweken van schapen voor mensen of voor wolven als er hetzelfde voor betaald wordt. Mits een aantal maatregelen zoals het inzetten van beschermhonden kan de schade overigens al veel beperkt worden.

In hun weerstand worden die boeren (uiteraard) gesteund door de jagers. Jarenlang hebben die hun eigen bestaan gelegitimeerd door zich op te werpen als

de noodzakelijke vervangers van de verdwenen superpredators. Hoe reageren ze op de terugkeer van de wolf? Het lijkt erop dat ze niet eerbiedig een stap opzij doen en erkennen dat hun rol uitgespeeld is maar dat ze zich nu eerder opwerpen als de verdedigers van de boeren tegen de natuurlijke predator. Wolven beschouwen ze zelf ook als een concurrent.

Kassa kassa?

Tom Bade berekende in zijn boek 'Wild van de Economie' de financiële 'opbrengst' van de eventuele komst van de wolf in Nederland. Een wolf die zes dagen in Nederland zou verblijven zou door de bezoekers op zoek naar een glimp van het beest zo'n 1,3 miljoen euro opbrengen! In Yellowstone National Park werden er in 1995 wolven uitgezet om het natuurlijk evenwicht te herstellen. Een berekening in 2002 toonde aan dat de terugkeer van de wolf er jaarlijks 23 miljoen dollar aan extra toeristische inkomsten opbracht...

Kan Wallonië uiteindelijk toch nog rijk worden, niet door een leeuw maar door de wolf...?

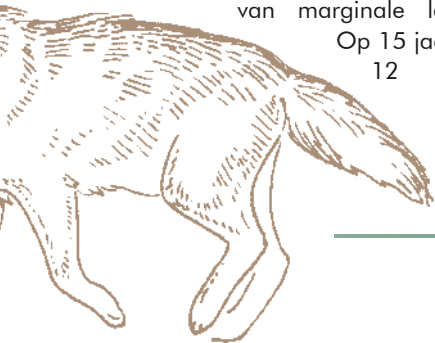
Wil je natuur zien? Neem de auto...!

Het is opvallend dat het vooral grotere, veelzijdige soorten zijn die aan een comeback bezig zijn. Soorten die kunnen inspelen op recente veranderingen in het natuurbehoud met grotere natuurgebieden. Soorten ook die zich kunnen aanpassen aan de mens en er zelf hun profijt kunnen uit halen. De mentaliteitsverandering tegenover groter predatoren helpt uiteraard ook, vaak verdwenen ze immers als gevolg van meedogenloze vervolging door afschot en gebruik van gif zoals strychnine.

Dat de natuur het in de landbouwgebieden absoluut niet goed doet is daarentegen ook al lang geen nieuws meer. We evolueren blijkbaar naar een Europa met verspreid grotere natuurgebieden, als oasen in een landbouwwoestijn. Daar waar grotere dieren de oversteek tussen die natuurgebieden nog wel kunnen maken, lukt dat niet meer voor het kleinere grut.

Ironisch genoeg krijgen grote natuurgebieden in de toekomst misschien net kans wegens het verlaten van marginale landbouwgronden.

Op 15 jaar tijd is in Europa 12 miljoen hectare landbouwgrond verlaten (De Morgen, 8-11-2011).

In die gebieden die leeglopen kunnen grote wildernisgebieden gemaakt worden die de verlaten gebieden toch een economische waarde geven want grotere natuurgebieden worden steeds meer big business (zie <http://rewildingeuropa.com/>).

De Europese unie werkt aan een nieuw gemeenschappelijk landbouwbeleid. Daarbij horen ideeën om subsidiëring te koppelen aan meer natuur. Het hoeft niet te verwonderen dat onze Boerenbond alvast negatief reageert op de voorstellen.

Op veel natuur in onze directe woonomgeving hoeven we allicht niet onmiddellijk te rekenen...

Voor de mening van een specialist: dodenrit <http://www.youtube.com/watch?v=rAaL1pO3qAw&feature=related>.

P.S.: Op 10-12-2011 schoten twee Belgische jagers tijdens een jacht op herten twee wolven in noordwest Polen. In Polen zijn wolven beschermd. De jagers beweerden dat ze dachten dat ze wasbeerhonden geschoten hadden ("die stoemme beesten lijken ook allemaal zo op elkaar..."). Dit afschot brengt de roedel waartoe ze behoorden in gevaar (zie <http://www.polishwolf.org/pl/>, met dank aan Koen Van Den Berge).

Nieuwe schimmelziekte bedreigt de es

Peter Roskams en Arthur De Haeck

Het INBO waarschuwt voor de opkomst van een nieuwe en mogelijk fatale schimmelziekte *Chalara fraxinea* bij de gewone es. De ziekte heeft zich verspreid uit het Oosten en Noorden van Europa,

Gewone es

in Litouwen bijvoorbeeld zou al ongeveer 60% van de essen afgestorven zijn.

De ziekte is in Vlaanderen voor het eerst in 2010 in Oost-Vlaanderen vastgesteld. In 2011 is ze al ruim verspreid aanwezig en er zijn waarnemingen uit alle Vlaamse provincies. De symptomen zijn bij veel bos- en groenbeheerders waarschijnlijk nog weinig bekend, maar er zijn in de voorbije maanden toch al een twintigtal meldingen binnengekomen bij het Diagnosecentrum voor Bomen van het INBO.

De ziekte is zowel aan de bladeren als aan de takken en stam van de boom zichtbaar. Al tijdens de lente en zomer vergelen, verwelken en verdorren de bladeren, en blijven zo nog een tijd aan de twijgen hangen. Vaak sterven scheuten en takken af en ontstaat er schade in een groot deel van de kroon. Op de schors zijn kankerachtige en ingezonken vlekken mogelijk, eerst geel-oranje van kleur, later paars. Deze vlekken zijn vaak langgerekt ruitvormig. Wanneer de ziekte jonge bomen treft, kunnen deze na 1 of 2 jaar afsterven. De oorzaak van de ziekte is een schimmel die via de wind verspreid wordt. De ziekte komt voor in bos- en natuurgebieden, in het cultuurlandschap en in openbaar groen. In boomkwekerijen in Duitsland veroorzaakt de ziekte nu al ernstige verliezen. In landen waar de ziekte nog niet voorkomt kan een strikt beleid wat betreft import en transport van potentieel besmet plantsoen de verspreiding vertragen.

Bomen genezen is voorlopig niet mogelijk, maar er kunnen wel enkele preventieve maatregelen genomen worden. Bij bomen in stadsgroen kan de evolutie van de ziekte waarschijnlijk wel vertraagd worden door de afgevalen bladeren in de herfst te verwijderen en

zo de infectiebron weg te nemen. Daarnaast is het vooral belangrijk dat geïnfecteerde bomen gemeld worden aan het INBO. Het is belangrijk om een globaal beeld te krijgen van de omvang van de ziekte in Vlaanderen. Meldingen kunnen worden gedaan bij het Diagnosecentrum voor Bomen van het INBO op 054/43.71.11 of via e-mail aan peter.roskams@inbo.be of arthur.dehaeck@inbo.be. Daar bekomt u meer informatie over de ziekte en eventueel een meldingsformulier via <http://www.inbo.be/docupload/4593.pdf>.

10 jaar in de bres voor natuur!

Bericht uitgegeven door Natuurpunt op vrijdag 9 december 2011

Natuurpunt viert feest. Tien jaar geleden bundelden de verenigingen Natuurreservaten en De Wielewaal hun kennis en ervaring over natuurbeheer, natuurstudie, natuureducatie en natuurbeleid en werd Natuurpunt een feit. In die 10 jaar nam het aantal leden toe van 47 000 tot 88 000, en verdubbelde de beheerde oppervlakte natuur tot meer dan 19 000 ha.

Dagelijks zetten Natuurpunt vrijwilligers zich in zodat elke Vlaamse gemeente op allerlei vlakken in voor de natuur binnen hun afdeling, beheerteam of werkgroep. Samen met een professioneel kader van 185 medewerkers en 224 gespecialiseerde terreinarbeiders, beheren zij met veel kennis en enthousiasme bijna 500 natuurgebieden, bestuderen ze onze biodiversiteit en werken ze aan een breder

Programma Plantenwerkgroep Vlaamse Ardennen-plus 2012

	afspraakplaats	uur	omschrijving	gids	telefoon
21/04	St-Maria-Oudenhove kerk	9	inventarisatie Kloosterbos	Karel De Waele	09/386.45.60
21/04	St-Maria-Oudenhove kerk	14	initiatie Kloosterbos	Dieter Everaert	09/345.96.30
05/05	Zeveren kerk	14	inventarisatie Kaleshoek	Henk Coudeny	09/386.97.11
13/05	Bramentuin Ganzenberg Schorisse	14	initiatie Burreken	Ronny Declercq	055/45.63.42
06/06	vijver Maaistraat Opbrakel	19	inventarisatie bovenloop Zwalm	Heidi Demolder	0476/40.34.52
20/06	zaal ten Berghe, Volkegem	19	initiatie De Ruyschere	Sylvie Decoster, Dirk Fiers	055/30.25.89
07/07	Mullem dorp	14	inventarisatie Rooigembeekvallei	Alexander Van Braeckel	0473/85.45.62
28/07	Parking Sportdreef Gavere	14	inventarisatie Scheldevalleiflank	Henk Coudeny	09/386.97.11
11/08	Hotondmolen Kluisbergen	14	inventarisatie Scherpenberg	Henk Coudeny	09/386.97.11
16/09	St-Maria-Oudenhove Vossenholstr.	10	inventarisatie Vossenhol	Heidi Demolder	0476/40.34.52
29/09	Kaaihove Meilegem	14	initiatie Kaaiemeersen	Sylvie Decoster, Dirk Fiers	055/30.25.89
13/10	Zottegem station (achterkant)	9 of 13	inventarisatie stadshok	Karel De Waele	09/386.45.60

draagvlak voor natuur in Vlaanderen.

Uit een recente analyse blijkt dat veel van de biodiversiteit in Vlaanderen grotendeels beperkt is tot natuurgebieden. Vooral Europees beschermde soorten en die van de Rode Lijst hebben het buiten natuurgebieden moeilijker dan ooit.

Natuurgebieden herbergen een groot deel van de biodiversiteit in Vlaanderen. Dat deze aanpak het verschil maakt, bewijzen ook de realisaties op het terrein. Enkele voorbeelden uit onze regio:

- In het natuurgebied **Bos t'Ename** leidde pionierswerk rond bosbegrazing tot een wastinelandschap met waardevolle mantel-zoom vegetaties, waarvan zeldzame bosrandvlinders zoals grote weerschijnvlinder, keizersmantel, sleedoorpage en grote vos volop profiteren. Samen met diverse overheden worden soorten als hazelmuis, eikelmuis en vuursalamander en verschillende bedreigde dagvlinders beter opgevolgd en beschermd.

- Het natuurgebied de Blankaart is, samen met de **Langemeersen** in Oudenaarde, een van de laatste groeiplaatsen van weidekerveltorkruid, een typische soort van riviergraslanden. Een optimaal beheer en een goede samenwerking met VLM en ANB resulteerde in een duurzame populatie. In het voorjaar kleuren de hoilanden in en om de Blankaart dan ook wit.

- Door telprojecten zoals **Voeren en Beloeren** en **Vlinder mee!** is natuurstudie mainstream geworden en kijken jaarlijks vele duizenden Vlaamse gezinnen

naar de natuur in hun tuin.

- Elk jaar worden meer dan 1,5 miljoen natuurwaarnemingen ingezameld via **www.waarnemingen.be** en **www.telmee.be** die samen een uniek en actueel beeld geven van de toestand van onze natuur.

- In 11 bezoekerscentra over gans Vlaanderen krijgen elk jaar honderdduizenden bezoekers tekst én uitleg over de natuur.

Dit is slechts een greep uit de realisaties. Overal in Vlaanderen zijn dergelijke succesverhalen te vinden, van klein tot groot. Natuurpunt gaat onverkort voort met de bescherming van onze kwetsbare natuur in Vlaanderen. Voor slechts 2 euro per maand kan ook jij dit doel steunen, de aankoop van natuurgebieden mogelijk maken en hiermee een belangrijk signaal geven aan politici en beleidsmakers dat natuur ook voor jou belangrijk is.

Cursus 'Uilen en Braakballen'

De cursus gaat door op woensdagavonden 15 en 29 februari en op 07 maart 2012 in de Parochiezaal van Etikhove, Nederholbeekstraat 30 te 9680 Maarkedal. Lesgevers: Norbert Desmet en Rik Desmet. Alle info bij Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10 of johan.cosijn@telenet.be en in de kalender bij bovenstaande datums.

Nationale Werkgroep Botanie 2012

datum	afspraakplaats	omschrijving	gids	telefoon
31/03*	Thuin station	voorjaarsbossen Sambervallei	Luc Allemeersch	02/361.60.54
14/04*	Affligem P abdij	voorjaarsbos Weymeersbeek	Peter Tolleneer	053/57.00.84
28/04*	O-L-Vr-Tielt kerk	Walenbos	Daniël De Wit	0477/25.10.32
12/05*	Dinant station	'Devant Bouvigne' Maasvallei	Freddy Wijsen	0478/65.14.48
09/06*	P Palingbeekdomein Ieper	Palingbeekdomein	Pierre Van Vooren	0494/54.27.03
21/07*	Peulis kerk	zwarte tetraden	Karel De Waele	09/386.45.60
04/08*	Woumen "de Otter"	Blankaartreservaat	Godfried Warreyn	058/51.80.80
18/08*	Dudzele kerk	dorp en kanaal	Hedy Lecomte	050/54.49.24
01/09	Stambruges kerk	heide en bos	Chris De Caluwé	02/361.60.54
15/09*	Knokke P Zwin	Zwin en Zwinduinen	René Maes	03/252.41.23
22/09*	P Doornpanne Oostduinkerke 9u30!	rozenexcursie in de duinen	Marc Leten	0479/89.01.17
29/09*	Zwijndrecht kerk	Vlietbos	René Maes	03/252.41.23
13/10*	Zottegem P achter station (#)	stadsflora	Karel De Waele	09/386.45.60

telkens om 9u behalve op 22/09 om 9u30; (# ook om 13u)

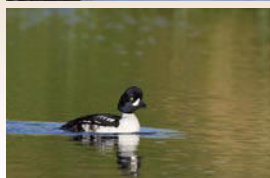
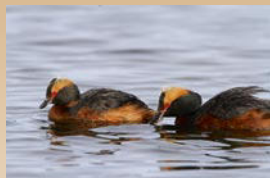
* voor kostendelend rijden, contacteer Karel De Waele: 09/386.45.60

Zaterdag 28 januari 2012: dia-winteravond over IJsland

door Gerard Mornie

Om 20u stipt in zaal 'Amigo', Heurnestraat 235 te Heurne

Een rondreis door IJsland met beelden van eenzame fjorden, bizarre gebergten, actieve en uitgedoofde vulkanen, watervallen, vogels, onder meer op de rotswanden van Latrabjarg, op het schiereiland Langanes en het bekende Myvatn meer, afgewisseld met prachtige panorama's en bloemen. Met gratis lot voor een mooie foto.

1

10de jaargang nr. 1 januari-februari-maart 2012
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

België-Belgique

PB
GENT X

3/0450

Meander

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

*Nieuwjaarsrecepties, nieuwjaarswandelingen, ledenfeesten, lentemaaltijden,
algemene vergaderingen...*

Voor alle details: zie de kalender

13 januari: nieuwjaarsreceptie Vlaamse Ardennen plus en Milieufrent Omer Watzet

20 januari: nieuwjaarsreceptie Herzele

22 januari: nieuwjaarswandeling en ledenvergadering Deinze plus

22 januari: nieuwjaarsreceptie Zwalmvallei

3 februari: algemene vergadering Zwalmvallei

26 februari: natuurwandeling en ledenfeest Oudenaarde

3 maart: ledenfeest Scheldevallei, Vlaamse Ardennen, Schelde-Leie en Ronse

8 april: ochtendwandeling en algemene vergadering Groot Zingem

15 april: Vlaamse Ardennendag